קבלה · ספרי קבלה נוספים

שובי שובי השולמית

רבי יוסף חיים מבגדאד

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שובי שובי השולמית

רבי יוסף חיים מבגדאד

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שובי-שובי-השולמית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 19
פרק ג 34

פרק א

פתיחה ראשונה

אצולה מספר דעת ותבונה להרה"ג הגדול בענקים ארי במסתרים רשככה"ג כמוהר"ר יוסף חיים זלה"ה, רב מבבל רבתי יע"א.

ישמע השומע ויבין המשכיל את אשר חכמים הגידו ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקודש בעסק סודות התורה הקדושה ונסתריה עץ חיים היא למחזיקים בה, וכבר דברו בענין זה כמה גדולי ישראל ראשונים ואחרונים בראיות ברורות וחזקות בחיוב העסק והלימוד הקדוש הזה על כל ת"ח מישראל, ואין צורך להביא פה כל דבריהם הלא המה כתובים בספריהם כיד ה' הטובה עליהם. גם רבינו מהרח"ו זלה"ה בהקדמתו לשער ההקדמות בכ"י האריך והרחיב הדברים בזה, ואעתיק פה לפני הקורא קצת מדבריו אשר הביא מדברי רז"ל והם האי מ"ש.

בזוהר שיר השירים ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו' וז"ל זכאין אינון כל דמשתדלין בחכמתא דמאריהון ואינון ידעין ומסתכלין ברזין עילאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא בהאי איסתלקו מניה כל דינין דעלמא, ונא עוד אלא דמתפתחאן ליה תריסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהי, ולא עוד אלא דקב"ה חקיק ליה בההוא פורפירא דכל דיוקנין גליפין תמן בהאי עלמא ובעלמא דאתי, וקב"ה אישתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין עלמא דין ועלמא דאתי, חכמתא דאצטריך ליה לבר נש למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותיקונא דגופא היך אתתקן, והאיך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא, וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין מאן איהו ההוא נפש רביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה דיומא כאן ומחר בבי קברי, וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן, ולבתר ברזין עלאין לאשתמודע למאריה, וכל דא יסתכל בר נש מגו נהירו דאורייתא. תא חזי כל מאן דאזל להההוא עלמא בלא ידיעה אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין מפקין ליה מכל תרעין דההוא עלמא וכו', תא חזי מה כתיב אם לא תדעי לך היפה בנשים אם אנת אתיא בלא ידיעה ולא אסתכלת בחכמה עד לא אתית להכא ולא ידעת רזין דעלמא עלאה אע"ג דאנת היפה בנשים במצות ובמעשיה טובים, לית אנת כדאי למיעל הכא נאי לך וכו'.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"ב וז"ל האי חיותא קדישא קיימא כד נשמתא סלקא, ומטאת לגביה, כדין שאל לה ברזא דחכמתא דמאריה וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק הכי יהבי ליה אגריה,

ואי יכיל לאדבקא ולא אדבק דחי ליה לבר ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו אלין שרפים דתחותה כדין כלהו בטשי בגדפייהו ואוקדון לה, ואתקודת ולא אתוקדת, וקיימא ולא קיימא, והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעובדין טבין אית לה, בגין דלית אגרא בההיא עלמא כאינון דמשתדלי בחכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהון ולית שיעורא לאגרא דאינון דידעי חכמתא ביקרא דמאריהון עכ"ל.

ואין ספק כי לכאורה ישתומם האדם בראותו מ"ש כשני המאמרים הנז' דאע"ג דאית ליה עובדין טבין סגיאין מפקין ליה מכל תרעא דההוא עלמא ואתדנת בכל יומא וכו'.

ואלו באתי להאריך בביאור כל המאמרים האלו יכלה הזמן, אכן נוכל להבין בדרך קצרה כפי הנז"ל כי שכר מצות ותורה הפשטיית היא בעה"ז ובג"ע הארץ, האמנם למיעל לעלמא עילאה אי אפשר עד שיעסוק האדם כפי יכלתו כפי אשר תשיג ידו בחכמת הזוהר, ואי לא, כדין מפקי ליה מכל תרעין דעלמא עילאה אע"ג דאיהי יפה במצות ובמע"ט, ולכן חלק הנפש והרוח נשארים למטה בג"ע הארץ, אמנם הנשמה שהיא חלקה בסודות התורה נענשת ואתוקדת לבר מהיכלין עלאין דג"ע העליון כנז"ל, וז"ש האי חיותא קדישא קימא כד נשמתא סלקא ולא כד נפשא או רוחא והבן זה.

והנה היה צריך המאמר של שיר השירים הנז' ביאור רחב, אבל מי שיעסוק בחיבורנו ובפרט בשער הגלגולים יוכל להבין את דבריו וכו' באופן כי האדם צריך להשיג על ידי טרחו בחכמה הזאת עד שידע שרשו ואחיזתו בגוף האדם העליון היכן, וכן בנפשו וברוחו ונשמתו וכן אחיזתו במצות התורה בפרטות היכן עיקר אחיזתו וכו'.

עוד כתב רבינו מהרח"ו זלה"ה בהקדמתו היקרה הנז' וז"ל אין לו להקב"ה קורת רוח בעולמו אלא כאשר עוסקים בחכמה הזאת, וכמ"ש בתלמוד בכל אותם המעשים של ריב"ז ושל ר"א בן ערך ורבי יוסי הכהן כשהיו דורשים במעשה מרכבה ירדה אש שכינתו יתברך וסיבבה כל האילנות, משא"כ בהיותם עוסקים בפשטיה, וכמ"ש במדרש משלי ע"פ לא ירעיב ה' נפש צדיק וז"ל א"ר ישמעאל בא וראה כמה קשה יום הדין וכו' היה רבי ישמעאל אומר אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה וכו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה וכו', בא מי שיש בידו ב' סדרים וכו', בא מי שיש בידו הלכות וכו' בא מי שיש בידו תורת כהנים וכו' בא מי שיש בידו חמשה חומשי תורה וכו' בא מי שיש בידו אגדה וכו', בא מי שיש בידו תלמוד וכו', והקב"ה אומר לו בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה, צפית בנאות שלי שאין הנאה לי בעולם אלא בשעה שת"ח יושבים ועוסקים ומביטים ומציצים ורואים והוגים המון התלמוד הזה,

כסא כבודי היאך עומד וכו'. חשמל היאך עומד וכו' ברק היאך עומד וכו' כרוב וכו' וגדולה מכולם וכו' וכי לא זה הוא הדרי זהו גדולתי זהו הדר יופיי שבני מכירין את כבודי וכו'. הרי מבואר בפירוש אף בדברי התנאים שאין האדם יוצא ידי חובתו לגמרי בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחויב לעסוק בכל יכלתו בסתרי תורה ובמעשה מרכבה כי אין הנאה להקב"ה מכל מה שברא בעולמו רק בהיות בניו למטה עוסקים ברזי התורה ובספוריה ובדיניה במלותיה כי בהיותם כפשטם אין בהם שום היכר וידיעה לדעת את בוראם יתברך ואדרבה יש בהם מצות וחוקים שאין הדעת סובלתם וכל אוה"ע מונין את ישראל ואומרים להם וכי מה התורה הזאת אשר צוה אלהיכם אתכם דברים שנראין כחידות ומשלים ליקח שופר ולתקוע בו בר"ה ואתם אומרים שעי"כ השטן הרוחני המקטרג העליון מתערבב וכיוצא בדברים אלו כמעט רוב מצות התורה, ובפרט פרטי דיניהם אין השכל סובלם, וא"כ היכן הוא הדר התורה ויופיה וגדולתה כפי פשטותה, משא"כ בחכמת האמת וכו', עכ"ל רבינו מהרח"ו ז"ל שם ע"ש. והנה כזאת וכזאת תמצא בזוהר תרומה דף קס"א ע"ב וז"ל ואפילו כל אינון בני עלמא עד לא ייתון בהאי עלמא כולהו קיימין בקיומייהו ובתיקונייהו כגוונא דקיימי בהאי עלמא בחד אוצר דתמן כל נשמתין דעלמא מתלבשן בדיוקנייהו, ובשעתא דזמינין לנחתא בהאי עלמא קרי קב"ה לחד ממנא וכו' וא"ל זיל אייתי לי רוח פלוני בההיא שעתא אתייא ההיא נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא וכו', ואומי לה דכד תחות להאי עלמא דתשתדל באורייתא למנדע ליה ולמנדע ברזא דמהימנותא דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע ליה טב ליה דלא יתברי וכו' הה"ד אתה הראת לדעת וכו' לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא, ברזא דאורייתא וכו' ע"ש.

ועוד תמצא מ"ש בתיקונים בהקדמה דף וא"ו ע"א וז"ל דאי בר נש לא ידע אורייתא ואגרא דפקודייא דילה ועונשין דילה למאן דעבד על פקודייא, ומאן הוא דברא אורייתא, ומאן הוא דיהב לה לישראל אץ דחיל ונטיר פקודוי, ובגין דא אמר דוד לשלמה בנו דע את אלהי אביך ועבדהו, דאי בר נש לא ידע ההוא דיהיב ליה אורייתא ומני ליה לנטרא לה איך דחיל מיניה ועביד פקודוי, ובגין דא אוקמוה רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא וכו' ע"ש, ואחר הרואה בכמה מקומות עוד בזוה"ק שמדברים בחיוב האדם בלימוד סודות התורה ידע שבאמת א"א לפטור עצמו בשום אופן מזה הלימוד הקדוש ואין צורך להאריך יותר בזה.

ברם דא תיקום למנדע כי החכמה הזאת הנפלאה כל לומדיה אשר קבלוה דור אחר דור עד מרע"ה היו לומדים אותה בהצנע ובהעלם גדול, והגם שניתנה רשות לרשב"י

ע"ה לגלות זאת החכמה ולפשט אותה בדורו, עכ"ז גם הוא ותלמידיו ע"ה דברו בה בלשון קצר ונעלם בכמה מקומות, והם הם הדברים אשר הובאו בספר הזוהר והתיקונים וגם אלו הדברים הנז' אחר כך נסתרו ונעלמו ונגנזו מעיני כל חי כמה דורות ונשארה החכמה הזאת גנוזה אצל קצת גדולים בדור אחר דור, וכאשר פרט אותם רבינו מהרח"ו ז"ל בהקדמתו הנז"ל מי הם גדולי הדורות אשר זכו לחכמה הזאת בהצנע ע"י אליהו זכור לטוב, והיה העולם שמם עד שבא רבינו הגדול האר"י זיע"א שלמד החכמה הזאת כמצטרך עם אליהו זכור לטוב וניתן לי רשות לגלות הדברים בלשון ברור ורחב אשר גם הרשב"י ע"ה לא גילה באדרות וזוהר ותיקונים בהרחבה גדולה כזאת, והדברים אשר סתם וחתם אותם רשב"י ע"ה בספר הזוהר ואדרא בכמה חותמות, הוא פתח אותם והאיר עיני ישראל בהם, והיינו כי הזמן אשר היה בו רבינו הגדול האר"י זיע"א היה ראוי לגילוי החכמה הזאת כי היה באלף הששי ובפרט אחר שעבר ממנו שלש מאות שנה ונכנסת מאה הרביעית ממנו, והנה כבר ידוע לך שרבינו הגדול נולד בארץ הקדושה ואח"ך הלך למצרים, ושם זכה לחכמת הזאת ולגילוי אליהו זכור לטוב, ויש שלא הודו לו בעודו שם שלא הכירו כבודו וכבוד חכמתו, ולא נתפרסמה חכמתו ולא נתקבלה אצל הכל בעודו שם, אך אח"ך העיר ה' את רוחו על ידי אליהו זכור לטוב וא"ל שילך לארץ הקדושה, וכן עשה יצא ממצרים והלך עה"ק צפת תוב"ב, ושם נתגלית השגתו וידיעתו ונתפרסמה חכמתו ונתקבלה אצל הכל, וכולם הודו לו ונתאמת אצל כל החכמים הפשטנים והמקובלים אמיתות דבריו וחכמתו והשגתו וגדולי הדור הנמצאים שם כולם אמרו נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכל העם עונים אחריו מקודש מקודש שקדשוהו שמים, ואין צורך להאריך בפרטות המעשים אשר היו מתחילה וע"ם כי ידועים המה מפי סופרים ומפי ספרים. — ואחשוב לעשות רמז לענין רבינו זלה"ה בהשגתו בחכמה הזאת בפסוקי תורתנו הקדושה, כי אין לך דבר שאין לו רמז בתורה הקדושה כנודע מדברי הרמב"ן ז"ל והוא מ"ש בפי תולדות ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים: ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו: ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה: ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ: (ואח"כ נפטר מו"ר זלה"ה) ויעל משם באר שבע: ואין רצוני לפרש הרמז כולו כי מה שהיה מתחילה וע"ס באמיתות ידוע הוא לצדיקים אשר בג"ע שם יפרשו הרמז הזה ואם שגיתי ההי"ב ודי בזה.

והנני מעתיק לך פה מ"ש מהרח"ו זלה"ה בהקדמתו הנז"ל וז"ל והנה היום אביע חידות ונפלאות תמים דעים כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו אל ה' ויאר לנו על ידי השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנו', וגם בדורנו זה אלהי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל ויקנא לארצו ויחמול על עמו וישלח לנו עיר וקדיש מן שמייא נחית, הרב הגדול האלהי החסיד מורי ורבי כמהר"ר **יצחק לוריא אשכנזי** זלה"ה מלא תורה כרמון במקרא במשנה בתלמוד בפלפול במדרשים והגדות, במעשה בראשית במעשה מרכבה, בקי בשיחת אילנות בשיחת עופות בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצוף הנז' בדברי רשב"י בפי' ואתה תחזה, יודע בכל מעשה בני אדם שעשו ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוציאום מן הכח אל הפעל, יודע עתידות וכל הדברים ההווים בכל הארץ, ולמה שנגזר תמיד בשמים, יודע בחכמת הגלגול מי חדש מי ישן, ואיפת האיש ההוא באיזה מקום תלויה באדם העליון ובאדה"ר התחתון, יודע בשלהבת הנר ולהבת אש דברים נפלאים, מסתכל וצופה בעיניו נשמות הצדיקים הראשונים והאחרונים ומתעסק עמהם בחכמת האמת, מכיר ברוח האדם כל מעשיו ע"ד ההוא ינוקא בפי' בלק, וכל החכמות הנזכרים היו אצלו כמונחים בחיקו בכל עת שירצה בלתי יצטרך להתבודד ולחקור עליהם, ועיני ראו ולא זר דברים מבהילים לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ מימי רשב"י ע"ה ועד הנה.

וכל זה השיג שלא ע"י קבלה מעשית ח"ו כי איסור גדול יש בשמושם, אמנם כל זה היה מעצמו ע"י חסידותו ופרישותו אחרי התעסקו ימים ושנים רבים בספרים חדשים גם ישנים בחכמה הזאת, ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה היא הביאתו לידי אליהו הנביא זכור לטוב שהיה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה ולמדו זאת החכמה, וכמו שאירע להראב"ד ז"ל כנז"ל בשם הרקאנטי, ואף אם פסקה נבואה מ"מ רוח הקודש על ידי אליהו הנביא זכור לטוב לא פסק, וכמו שהובא ע"פ ודבורה אשה נביאה תנא דבי אליהו מעיד אני עלי שמים וארץ הן איש הן אשה וכו' אפילו עבד אפילו שפחה הכל לפי מעשיו מיד רוח הקודש שורה עליו, ועד"ז הזכירו ג"כ שם ע"פ ואלה דברי דוד האחרונים ע"ש.

גם זה נזכר בהקדמת התיקונין בכתיבת יד וז"ל ואנת אליהו עתיד לאתגלייא בסוף יומיא ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה אפין באפין, ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה בטמירו בעין השכל דיליה וכו', והנה מלבד החקירות והנסיונות והמופתים אשר ראינו בעינינו מן הרב הנז' זלה"ה הנה הדרושים והדברים עצמם אשר בחיבורי זה יעידון יגידון וכל

רואיהם יכירום כי דברים עמוקים ונפלאים כאלה אין יכולת בשכל אנושי לחברם אם לא בכח השפעת רוה"ק ע"י אליהו הנביא זכור לטוב.

ולמען אל ישט לבך אל אשר תמצא בקצת דברי המקובלים המחברים ע"פ עיון שכלם האנושי אכין לך הדרך ואשכילך בדרך זו תלך באורח מישור הנה החכמה הזאת היתה נגלית באתגלייא עד פטירת רשב"י ע"ה ומאז ואילך נסתם חזון וכו', וכל אחד מהחכמים היודעים בחכמה הזאת מאז ואילך היו עוסקים בה בהסתר גדול ולא באתגלייא, ולא היה מגלה אותה אלא לתלמידו היחיד בדורו ואך זה בראשי פרקים מפה אל פה מגלה טפח ומכסה אלף טפחים, והיתה החכמה הזאת מתמוטטת ומתמעטת והולכת מדור אל דור עד הרמב"ן ז"ל, אחרון המקובלים האמתיים, והנה כל ספרי הגאונים כמו רבינו האי גאון ז"ל וחביריו כולם נכוחים למבין אין בהם נפתל ועקש אבל דבריהם בתכלית ההעלם, וכן כל דברי אותם החכמים שזכרנו לעיל בשם הרקאנטי שהיה נגלה עליהם אליהו הנביא זכור לטוב כולם דברי אמת וגם הם סתומים בחזקת היד, גם פירוש ספר יצירה שמכונה בשם הראב"ד ז"ל עם היות שחברו חכם אחר אשכנזי ואינם דברי הראב"ד עכ"ז דבריו אמתיים וגם הם סתומים ונעלמים. גם ספר ברית מנוחה הוא נעשה ע"ד הנז"ל כענין מורי ורבי ז"ל כי נגלה אליו נשמה צדיק אחד והיה מלמדו וכל דבריו סתומים וחתומים כי נאמן רוח מכסה דבר היה ועמוק עמוק מי ימצאנו, גם החיבור שעשה הרמב"ן ז"ל אמת ויציב ונכון וקיים למי שיבינהו כאשר הוא כתב בהקדמת חיבורו וזכרנו למעלה.

והנה כל ספרי המקובלים האחרונים שהיו אחר הרמב"ן ז"ל אל תקרב אליהם, כי מן הרמב"ן אילך נסתרה דרך החכמה הזאת מעיני כל החכמים ולא להם כי אם קצת ענפי הקדמות בלחי שרשיהם ועליהם בנו המקובלים האחרונים ז"ל דבריהם בשכל אנושי, ומעצמך תוכל לדעת לעמוד על המבחן כי המעיין החריף יוכל לכלול ולידע רוב הקדמותיהם וכלליהם בד' או ה' ימים וכל דבריהם כפל הענין במילות שונות וכל פרי הקדמתם היא היות עשר הספירות נמצאות וחברו תלי תלים של ספרים בענין, אשר כללות דבריהם יכתבו בשנים או בשלשה קונטריסים ולא כן מצינו בראשונים וכו'.

ואנשי לבב שמעו לי אל יהרסו לראות בספרי האחרונים הבנוים ע"פ השכל האנושי ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה, ולכן אני הכותב הצעיר **חיים וויטאל** רציתי לזכות את הרבים בהעלם נמרץ והמשכילים יבינו, וקראתי שם החיבור הזה על שמי ספר **עץ חיים** וגם שם החכמה הזאת העצומה חכמת הזוהר הנקראת עץ חיים ולא עץ הדעת כנז"ל, בעבור כי בחכמה הזאת טועמיה חיים ויזכו לארצות החיים הנצחיים ומעץ החיים הזה ממנו האכל ואכל וחי לעולם ואשכילך ואורך דרך זו תלך. דע כי מן היום

אשר מורי זלה"ה החל לגלות זאת החכמה לא זזה ידי מתוך ידו אפילו רגע אחד, וכל אשר תמצא כתוב באיזה קונטרסים על שמו ז"ל ויהיה מנגד מה שכתבתי בספר הזה טעות גמור הוא כי לא הביני דבריו ואם יש בהם איזה תוספת שאינו חולק עם ספרנו זה אל תשית לבך בקבע עליו כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכונתו ולא הבינום בלי שום ספק. ואם יעלה בדעתך לחשוב שתוכל לברור הטוב ולהניח הרע אל בינתך אל תשען כי אין הדברים האלו מסורים אל לב האדם כפי שכל אנושי והסברא בהם סכנה עצומה ויחשב בכלל קוצץ בנטיעות ח"ו לכן הזהרתיך ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זלה"ה זולתי במה שכתבנו לך בספר הזה ודי לך בהתראה זאת עכ"ל זלה"ה.

ודע כי מ"ש מהרח"ו ז"ל בהקדמתו הנז' ספר עץ חיים הנה כל ספריו אשר חיבר הם בכלל הספר הזה דהיינו ספר מבוא שערים וגם כל שמונה שערים שסידר מהרש"ו ז"ל בנו כי הכל הם דבריו וכתיבת ידו ושם זה של עץ חיים הוא כולל לכולם ורק כי מהרח"ו ז"ל עשה כמה מהדורות ולכן נחלקו לכמה חלקיה וגם ספר עולת תמיד הוא אמיתי כי הוא מכ"י מהרח"ו ז"ל.

והא לך מ"ש הרב הגדול מהר"ח אזולאי ז"ל בשם הגדולים וז"ל מהר"ר חיים ויטאל בישראל גדול שמו זצ"ל והיה תלמיד בפשט מהרב מהר"ם אלשיך ז"ל וכו' והוא קבל מרבינו האר"י זצ"ל חכמת האמת וכתב אשר שמע מפי רבו בס' עץ החיים כ"י כמפורסם ויען אבדורי אבדור כתבי הקודש על ארבע כנפות הארץ בכמה מיני סדרים ונוסחאות, אמרתי אעלה בקצר אמיץ להודיע לבני אדם, הנה רבינו האר"י ז"ל צוה ששום אחד מתלמידיו לא יכתוב זולת מהרח"י אך הם לחשקם בתעלומות חכמה היו כותבים ומאלו הקונטרסים משאר תלמידים נתהוו טעיות ונוסחאות, ועוד כי מהרח"ו לא נתן רשות להעמיק מכתביו לשום אחד וחלה חולי גדול וכבד ועל ידי ממון לקחו מבני ביתו ת"ר ניירים ונתנום למאה סופרים והעתיקום במהירות בעוד שלשת ימים וזו סיבה שנית לטעיות ושינויים, וזה שלשים ויותר שיצאי לאור שמנה שערים מסודרים מבן מהרח"ו מהר"ר שמואל ועליהם יש לסמוך, אך אין בשערים הנז"ל מהדורא בתרא כי מהרח"ו צוה לגנזם בקברו ורבנן קדישי אשר בדור על ידי יחודים הוציאום מקברו ברשותו על ידי שאלת חלום ובאה ליד מהר"ר **יעקב צמח** ומהר"ר **מאיר פאפירש כ"ץ** ולכן תמצא בס' דרך עץ החיים שסדר מהר"ם הנזכר מהקדמות וזה הספר קורין אותו הכל עץ החיים חידושים רבים ועמוקים אשר אינם בשער ההקדמות אשד סידר מהר"ש ויטאל הנז' כי לא היה ביד מהר"ש המהדורא בתרא, ולכן הרוצה ללמוד בספרים היותר מדויקים

ילמוד השמונה שערים שסדר מהר"ש ודרך עץ החיים שסדר מהר"ם פאפירש הנקרא עץ חיים שבו המהדורא בתרא, אך לענין המהדורא קמא לשון שער ההקדמות הוא יותר מיופה ומסודר ונראה שלשון שער ההקדמות הוא מהדורא אחרת מציעתא, גם ספר מבוא שערים היה עם מהדורא בחרא כי לא היה ביד מהר"ש הנז' וספר אוצרות חיים הוא סידור מהר"י צמח והוא מובלע הלשון ממש בתוך ספר דרך עץ חיים למהר"פ הנז', ואני הצעיר ראיתי בארץ מצרים השמונה שערים מכ"י מהרח"ו עצמו רק המהרח"ו סידר שער הפסוקים ומצות שער אחד, ושער אחד אשר נמצא מטהרת יד הקודש האר"י זצ"ל עצמו, גם בסוף כל שער יש קונטרס מאשר שמע מהרח"ו ז"ל משאר החברים ששמעו מהרב וזה עשאו קונטריס מיוחד בסוף כל שער ובנו מהר"ש לקח השער אשר נמצא מכ"י האר"י וגם הקונטרס שבסוף כל שער הנז' וסידר ועירב הכל כאחד והלך בסדר הרב אביו רק שחילק שער הפסוקים ושער המצות לשנים והיו ח' שערים, גם ראיתי מכ"י מהרח"ו כמה חיבורים בכל חכמה וס' עץ הדעת טוב דרשות על כל התורה ממנו ע"ד הפרד"ס, גם חידושים על הש"ס וההוספות מכתב ידו ובס' חזיונות הנזכר כתוב שנולד מהרח"ו שנת הש"ג ודמשק מנוחתו שנת הש"פ, גם ראיתי פיתקא מכתב יד מהר"ם אלשיך עצמו וכתוב בה שבכח אשר נסמך ממרן מהר"י קארו הוא סומך את מהרח"ו יורה יורה ידין ידין בכל דין מוסמך והזמן ך' אלול שנת הש"ן וכו' ע"ש.

עוד כתב הרב הנז' שם באות יו"ד וז"ל רבינו האר"י זצ"ל בישראל גדול שמו ניצוץ מרע"ה, אפס קצה מעלותיו כתב מהרח"ו זצ"ל בהקדמת עץ החיים ועזוז נוראותיו כתובים בס' עמק המלך ומצרף לחכמה וס' שבחי האר"י, והיה לו רוח הקודש ובקי בכל חכמה, וראיתי מכ"י מהרח"ו זצ"ל טופס הסכמה מרבני מצרים משנת שי"ח וחתום בה הרב האר"י שם, עוד ראיתי במגילת סתריו של מהרח"ו מכתיבת ידו ממש כי כל מה שקבל מהאר"י זצ"ל היה בשנה אחת וקצת ירחין והם שנה של"א ושל"ב עד יום ה' אב שנלקח ארון האלהים בעוה"ר זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל עכ"ד.

עוד כתב הרב הנז' ז"ל וז"ל רבים אמרו דכשבא מהרח"ו ללמוד עם רבינו האר"י זצ"ל היה יותר גדול בשנים מן הרב ז"ל ושכך מצאו כתוב בכתבים, אני עניתי שאני הצעיר זכיתי וראיתי ס' חזיונות ממהרח"ו ז"ל מכתיבת ידו וכתוב שם שנולד שנת הש"ג והוא כשבא אצל הרב היה בתחלת שנת של"א וכפי"ז היה לו כ"ח שנה, ובשנת של"ב יום ה' לאב נלקח ארון האלהים רבינו האר"י זצ"ל וזיע"א והיה בן ל"ח שנה, ובא וראה שכל החכמה למד בשנה ועשרה חדשים דהוא פלא, אך כבר נודע שהרב השקהו למהרח"ו

ז"ל מבארה של מרים בים טבריה ונתיישבה החכמה בקרבו ובצירוף נשמתו העליונה והרב הקדוש המלמדו להועיל זיע"א עכ"ל.

עוד כתב הרב הנז' ז"ל וז"ל עץ החיים חיבר מהרח"ו ז"ל בחכמת האמת ממה שקבל מרבו רבינו האר"י זצ"ל והוא שם כולל לכל, ואח"כ פתח כמה שערים שער ההקדמות שער הכונות וכו' וכבר בנדפס מע' הי"ת כתבתי מעניינו, ומפני שמהרח"ו קרא שם כולל עץ החיים לכן הרב המקובל המופלא מהר"ר מאיר פאפירש כשסידר הכתבים שהיו בידו וקבלם מרבו הרב המקובל מהר"ר יעקב צמח ז"ל כי כתבי מהרח"ו עצמו היו ביד בנו מהר"ש ויטאל ולא היו זזים מביתו כלל רק אבדורי אבדור הכתבים בערבוביא כמ"ש בנדפס שם מע' חי"ת והרב מהר"ם פאפירש הנז' הלך לדמשק יראה בבית מהר"ש וישאל הספרים ולקח שמץ מנהו מהסדר ובחזרתו לעה"ק ירושלים תוב"ב סידר סדר נכון לכל הכתבים עם מהדורא בתרא שלא היתה ביד מהר"ש וישאל ולכולם קרא בשם עץ החיים, אך בחלקות' כי לספר ההקדמות קראו דרך עץ החיים ולספר הכונות קראו פרי עץ החיים, ולפירוש פסוקים וכו' קרא נוף עץ חיים, וחולקו, ויש בו גוף ב' גוף ג' וכו' עדר עדר לבדי עכ"ל.

עוד כתב הרב הנז' ז"ל באות ק' וז"ל וראיתי בכתבי הרב הרמ"ז שהוא היה נזהר שלא לקרות שום ספר קבלה כי אם כתבי האר"י זצ"ל כפי אשר קבלם מרבו מהר"ב הלוי שהיה קרוב לבורי האר"י ואף ספרי הרמ"ע לא היה קורא עכ"ד הרמ"ז, ועוד רעה חולה כי מי שהוא מוחזק לנאמן בכתבי האר"י צריך חקירה גדולה כי ידעתי נאמנה מקובלים מוחזקים בנאמני ארץ מוסכמים מגאוני ארץ, ועד אחרן נתגלה שהם והסומכים אותם היו קורין בכתבים אחרים ושומר נפשו ירחק עד חקור דבר דהספר שלומד והחכם המלמדו נאמנו מאד וה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים עכ"ל.

עוד כתב הרב הנז' ז"ל באות ע' וז"ל עמק המלך נדפס משנים קדמוניות בקבלה וכתוב שם שהוא מגורי האר"י זצ"ל ושמעתי שלא באו לידו כתבים אמיתיים, והרב עיר וקדיש מהר"ר חיים הכהן ז"ל תלמיד רבנו מהרח"ו ז"ל בהקדמת ספרו מקור חיים פי' לה' ציצית ותפילין דרך קשתו מל הספר הנז' ולכן הצנועים מושכים ידיהם מלקרות בו ועמ"ש הרמ"ז באגרות אשר בדפוס דף מ"ב ע"א שרומז ומחוי במחוג והמ"י, וכבר כתבתי כמה פעמים שהרוצה ללמוד בכתבי רבינו האר"י זצ"ל האמתיים יעסוק בשמונה שערים שסדר מהר"ש ויטאל בן רבינו מהרח"ו ז"ל ובספר דרך עץ החיים שסידר מהר"ם פאפירש ז"ל שנדפס מקרוב כמה פעמים כפולין, וספר אוצרות חיים כ"י מצאו הרב מהר"י צמח ז"ל מכתיבת מהרח"ו ז"ל וכולו כלול בדרך עץ החיים הנז' בין הפרקים, גם

עולת תמיד שסידר מהר"י צמח ז"ל בכונות העיד שהוא מכ"י מהרח"ו ז"ל, וכבר כתבנו כמה פעמים שמז"ה מהר"א אזולאי ומהר"י צמח ז"ל עשו הפסקות ויחודים עד שהרב מהרח"ו ז"ל נתן להם רשות לחפור בקברו ולהוציא משם הכתבים שצוה הוא לגנזם, והוציאום משם, ומכתבים אלו הם המהדורא בתרא של דרך עץ חיים וס' עולת תמיד הנז' שלא היו בידו של הרב מהר"ש ויטאל ז"ל, וכל זה נתברר לי אני הצעיר באמת אחר החיפוש בכמה ספרים כ"י, וגם מדברי הרב מהר"ר משה ויטאל ז"ל בן הרב מהר"ש ויטאל הנז' שראיתי כתב ידו ממנו שכותב בסגנון זה על איזה קונטרסים זהו ממור זקיני מהרח"ו ז"ל ונמצא ביד זולתינו מכ"י מור זקיני ז"ל, ויותר מזה נתברר לי הדבר מאד ודי בזה, ודע שחיברו ספרים הרב מז"ה והרב מהרי"ץ ז"ל על הזהר מכתיבות הנז' שמצאו בקבר מהרח"ו ז"ל, ונראה שלא היה רצון ה' שיתגלו ונאבדו לגמרי הספרים הנז' וכל האמור ידעתי נאמנה בבירור עכ"ל.

עלך כתב הרב הנז' ז"ל וז"ל בענין ספרי קבלה גליתי טפח בנדפס במע' ח' ובמע' ק' ע"ש, וראיתי למהר"י צמח שכתב בהקדמת פירושו לאדרא שחיבר נגיד ומצוה בתחילה בקצרה ועלה על דעתי להדפיסו להפיק רצון החברים וכתב וז"ל ובא אלי חלום קשה עד מאד והזהירו אותי מאד שאזהר ואשמר לבלתי שים אותו בדפוס עכ"ל, והרב מהר"ר תיים הכהן תלמיד מהרח"ו זצ"ל בהקדמת ס' מקור חיים נתב וז"ל חלפו תורות עברי חק להדפיס מאמרי האר"י ז"ל וראיתי אחרי רואי לאשר הביא אלוה בידו הוא עמק המלך לא די כי כל זה הוא בדרך גניבה כי מעולם לא יצא מתחת יד הקדוש ז"ל דברים אלו ולא במסירה פה חל פה אלא שכתב אותם לשמו ועשה עצמו מפרש דברי האר"י ז"ל ומאמרי הזוהר והנה מעולם האר"י ז"ל לא למד תורה זולת לקדום הר"ח ויטאל ז"ל, והעשרה היושבים עמו אין לומדים מפי האר"י ז"ל רק אומר הקדמה אחה ומסתלק בדרך מרע"ה וכולם לומדים עם הקדוש הר"ח ויטאל ז"ל ומעולם לא כתב האר"י זולת הקדמה אחת לענין קשר עם הצדיקים הנה היא כתובה בס' עץ החיים מידי האר"י ז"ל ותו לא מידי הכל מיד הקדוש הרב חיים ויטאל ז"ל מורי ורבי, ובעמק המלך מפרש אשר לא כן, והלא אפילו ההקדמות של הדרושים שמסר האר"י ז"ל להרב הנז' ד' דרושים מהם נזר עליו בכח נח"ש שלא יוציא אותם מפיו כלל והם דרוש א"ק ומאמר תלת רישין וכו' כך אמר לי הרב מפיו ומי התיר לזולת להעלות אותם בדפוס להתעולל בהם ערלי לב וכו' ומה לעשות דאמסר עלמא לטפשאי וכו', כלל הדברים כי היודע כתיבה ידי הרב זלה"ה אותם יראה ויסמוך עליהם לא על הזולת, ולא מדרכי דברתי עד הנה רק למען ינצלו כל יראי ה' מהעונש ואני את נפשי הצלתי עכ"ל, וכאשר ישתכל המשתכל בדברים אלו

יקרע סגור לבבו אך הותרה הרצועה להדפיס ספרי קבלה ואין מקיץ ואין יודע, ואש תקוד בקרבי על עניינים אלו ואביזרייהו אך האיש הנלבב ישמור עצמו הן שלא ללמוד כי אם בשמונה שערים שסידר מהר"ש ויטאל וס' דרך עץ החיים וה' מבוא שערים וספר אוצרות חיים דוקא כי רבו כמו רבי ספרים מלוקטים ואומרים שהם מהאר"י זצ"ל ויש לחוש שמא עירבו מזולתו כאשר נמצא כמה פעמים בתוך דרושי האר"י ערב רב עלה אתם, והן להרחיק עצמו מלהיות בעצת מדפיסי ספרי קבלה השומע ישמע ועליו תבא ברכת טוב עכ"ל, וכתב עוד וז"ל ומ"ש מהר"ח כהן שרבינו האר"י ז"ל מעולם לא כתב וכו' כמו שהבאתי לשונו בח"ב נראה שכונתו הוא מיום שבא מהרח"ו ז"ל אבל מקודם כתב קצת וכל אשר מצא מהרח"ו כתוב מכתיבת ידו יד הקודש עשאו שער בפ"ע ואני ראיתי מכ"י מהרח"ו ז"ל עצמו עכ"ל.

ובספר שיורי ברכה א"ח סי' תצ"ג כתב הרב הנז' ז"ל וז"ל ומ"ש בברכי יוסף בסימן זה דיש מי שכתב דפטירת רשב"י ע"ה זיע"א בל"ג לעומר כ"כ בפרי עץ חיים, אך כבר נודע דבנוסחאות כתבי האר"י ז"ל היה ערבוב וט"ס והנוסחא האמיתית היא נוסחת הח' שערים שסידר הרב מהר"ש ויטאל בנו של רבינו מהרח"ו ז"ל, ובשער הכונות האריך בסוד ימי העומר וטעם שמתו כ"ד אלף ואח"כ למדו חמשה אצל רבי עקיבה והם ר"ש ור"מ וכו' והיא שמחת רשב"י וכתב שיש שורש בשמחה זו שעושים והוא האריך בזה ולא בא בפיו לומר שהוא פטירת רשב"י ע"ה ואפשר שהכונה כמ"ש לעיל דביום ל"ג לעומר התחיל ללמד רבי עקיבה לרשב"י וחביריו ודוק היטב עכ"ל ע"ש.

ובענין גילוי הזוהר אשר נתגלה בדורות האחרונים ולא בדורות הראשונים ראיתי להרב הנז' שנתב בזה דברים טובים ונבונים וראוי להעתיקם פה וז"ל רבינו אליעזר המחבר ספר הרוקח חיבר פירוש התפלות וסודן וכתב שהוא מקובל מרבינו יהודה החסיד שקבל מרבו ורב מרב עד שמעון הפקולי וכתב שם שרבינו שמואל החסיד אבי רבינו יהודה החסיד קבל מרבינו אליעזר חזן שקבל מרבו עד רבינו שמעון הגדול ורגמ"ה. כ"כ הרב ישי"ר בס' מצרף לחכמה דף י"ד ע"ב ע"ש באריכות, וכתוב בשו"ת מהר"ם ד"פ בסופו דף קי"ג ע"ב שיסוד התשובה קבל הרב רבינו אליעזר בן רבינו יהודה מרבינו יהודה החסיד אב החכמה בן רבינו שמואל הקדוש הנביא בן רבינו קלונימוס משפירא הזקן בן רבי יצחק ז"ל והמה קבלו רב מרב גאון מגאון חכם מחכם הלכה למשה מסיני עכ"ל ואתה אנוש אלוף לראש אל תתמה על החפץ כי לפי האמור דרכי התשובה אשר אזן וחיקר רבינו בעל הרוקח קבלם מרבו, ורבו מרבו עד הלכה למשה מסיני וא"כ איך הרב האר"י זצ"ל פורש לו לעשות לו דרך חדש בענייני התשובה וביאר עליה לכל עון ולכל

חטאת משום פגמו בשרשי נשמתו וכיוצא מילין לצד עילאה ימלל הפלא ופלא, א"כ הוא ראה והתקין מתכונת הלבני"ם והירי' רעים הן הן הדברים עצמן מעידין על אמיתותן בצביונן ובקומתן וכיצד ותקיימו שני מקראות הללו.

דע כי אלו ואלו דברי אלהים חיים וכמה פנים לפנים בדרכי התשובה נאמרים באמת למרע"ה בסיני מפי הגבורה ויותר ויותר מאשר גילו המאורות הגדולים רבותינו הנזכרים יש ויש בכללות ובפרטי פרטות כפי ערך האדם וכפי ערך נשמתו וכפי מצב העולמות בעת ההיא וכפי תוקף יצרו וכפי הנאתו וכונתו וכפי מצבו אל עירו ואל שער מקומו וכהנה וכהנה פרטי פרטום ושינויים רבו מספר לפי גלגוליו ולפי שרשי נר"ן וכיוצא, אמנם דרך כללי כללות גילו לנו רבותינו הנזכרים והמקיים דבריהם בטוב כונתו ואמיתות חרטתו והכנעתו אלהים יראה לו הן חונן והן מרחם לתקן אשר עותו וללקט אשר פיזר וליחד אשר הפריד בדת מה לעשות כי אל רחום הוא ולא כלו רחמיו נהרי"ם יאורי"ם רחבי ידים.

ואולם לימים ראשונים נסתם כל חזון והחכמה העמוקה חכמת האמת ונסתר"ה והיא נתמ"ה וראשי הדורות ידעי רבנן איזה שרשים בכללות וכבר אמרו בזוהר דאמרי רשב"י לא נשאר כי אם מלא העמר מן למשמרת דהגם שלא פסקה מישראל חכמה זו וכאשר האריך הרב המשולם ישי"ר מקנדיא בס' מצרף לחכמה אשר המלה ואשר הביא ספרי הגאונים אשר חיברו בחכמת האמה וכיוצא ע"ש באורך, מ"מ הכל היה למשמרת לאצנעא בכללי כללות ולפי הדור ולפי מצב העולמות מעת החרבן, וכיוצא נתגלה לרבינו יהודה החסיד דרכי החשובה ונשאר בקבלת רבו מרבו וכו' אותו הדרך הטיב בעיני ה' וראוי לדיר אחרון שלא היה להם ידיעה כ"כ ברכמת האמת ומעיינות החכמה עדיין לא נתפתחו, וכן לענין סודי התפלות שקבל רבינו הרקח מרבו ורבו מרבו עד שמעון הפקולי כמדובר לעיל נשאר בקבלתם מה שרצה הקב"ה לזכותם כפי מלב העולמות והדורות והכל אמת וצדק.

האמנם בימי רבינו האר"י זצ"ל רצה הקב"ה לפתוח שערי אורה ומעיינות החכמה על ידי זכאי האר"י החי כי היתה נשמתו מעולם התקון מסוד פנימיות של הפנימיות שכבר נבררו כמה ניציצות ולא נשאר אלא בריאת הרגלים והיה זמן כשר להתגלות שרשי עיקרי פנימיות החכמה, ולמחיה שלחו אלהים והוציא חמה מנרתיקה והחזיר עטרה ליושנה לגלות ספוני טמוני קדשי קדשים.

ומענין לענין אמרתי אעלה אשר השבתי למשכיל אחד, שאל שאל האיש לנו דהרי התלמוד הקדוש נעשה ונגמר מרבבות אלפי רבנן אשר בכל דור ודור מימות רבי ועד רב

אשי אשר היו לומדים פמליות פמליות ועד אחרן בימי רב אשי אוספו אספה ממעונות אריות כלהו רבנן, ויהי ביום כלות כלה דאדר וכלה דאלול היו לומדים מסכתא אחת בכל כלה באסיפה גדולה וזמן קהלה היא וכבודו עליהם יראה בעמוד אש כאשר קבל רבינו יהודה בר ברזלי שהיה עמוד של אש יורד מן השמים בכלה דאדר ובכלה דאלול והיינו דקאמרינן סוף פרק היה קורא דף י"ו א"ר אשי בני מתא מחסיא אבירי לב נינהו דקא חזו יקרא דאורייתא ולא מגייר גיורא מנייהו וכמ"ש התוס' שם, ואז היה נכתב התלמוד על יד על יד בהסכמת כל האמוראים אלפי רבבא ולכן חייבים כל ישראל לשמוע ולשמור כל הכתוב בתלמוד במצות ה' אלהינו ע"פ התורה אשר יורך, אם כן אפוא זוהי שקשה שראינו כמה חומרות ועונשים בספר הזוהר בדינים מדינים שונים אשר לא נראו בתלמוד הקדוש, וגם בדינים הנזכרים בש"ס לא נכתבו כל העונשים הקשים שיש בזוהר הקדוש הן הנה אמרי משכיל דורש בהרחבה.

ולפי שעה זאת אשיב הלא מראש הנה זאת חקרנוה ראשונים שאלו אמאי לא אתא משיחא בימי חסידים הראשונים ובימי רשב"י וכל קדושים עמו אשר היו דבקים בו יתברך והיו נשמות עליונות, ובעוסקם בתורה היתה האש מלהטת סביבם ומלאכי השרת מוקפים חומה ואליהו זכור לטוב הוה מתרחיש להו כאשר ידבר איש אל רעהו וכביכול גוזר נזרה ואינהו ביטולי בטלוה דהוו מתקפי ברחמי ונהרות המושכין עד דאתבסם עלמא וחדל להיות לצרה, ומדוע בושש לא בא בן ישי הלא דוד מסתתר באותם הימים, ועוד יש לחקור מדוע ספר הזוהר הקדוש לא נתגלה לאמוראים ורבנן סבוראי והגאונים ולגדולי הרבנים ואיך נתגלה אח"כ בדורות הגרועים מהם.

והנה לחקירה הראשונה התשובה מבוארת כי גזרה חכמתו יתברך שיהיו אלף שנים בגלות זה כדכתיב נתנני שומעה כל היום דוה והוא יומו של הקב"ה, וכן אמרו בזוהר ומדרש איכה ובכמה דוכתי וכל התנאים ואמוראים היו סמוך לחרבן בתוך האלף שנים שהרי רב אשי שסידר התלמוד היה בשנת שנ"ח לחרבן ולכן לא הועיל כל קדושתם להביא המשיח כי גזרה עומדת, וממוצא דבר אפשר לומר כי ודאי הכל בשקול אל דעות לו נתכנו עלילות, ואפשר דבהיות גזרת החרבן אלף שנים וכל הקדושים היו בתוך האלף שנים לא רצה הקב"ה שיגלה ספר הזוהר שיש בו כמה חומרות ועונשים כרחם אב על בנים כי באותו פרק היו שמדות ותוקף הצרות והיו ישראל בצער גדול, ואם היו מתגלים דברי הקדושים רשב"י וחביריו וכל העונשים היה מקום לסט"א לקטרג יותר על ישראל לרעו"ת ביעקב רעה אחר רעה, אבל אחר שעבר אלף שנים מהחרבן שנשלמו שנת ד' אלפים תתכ"ח אז היה יכול לבוא משיח, ובעזה"ר אשתהויי אשתה, וזה חטא נוסף לכלל

ולפרט על כל חטאים וחלול שמו ח״ו וחלול תורתו, ונתגברה הקליפה מאד להחטיא יען כבר נתברר הדבר ועתה הבירה ברגלים וכמ״ש בעקבות משיחא חוצפא יסגא שהוא הסט״א שמתגברת להחטיא את ישראל בראותה כי כלתה אליה הרעה, וכמו שביאר באורך רבינו האר״י זצ״ל, אבל כשל כוחה בענין השמדות ותוקף הצרות כי כבר הוברר הרבה כאמור מפי כבוד רבינו האר״י זצ״ל (וגזרת ת״ח טעם יש בדבר).

ולכן סמוך לדורות שאחרי אלף שנה מהחרבן נתגלה אור הזוהר להגין על ישראל ושאם נזכה להתעסק בסתרי תורה כדת מה לפשות בזכות זה חפרה ישע ישועת ישראל וכו׳ עכ״ל.

ואופן גילוי הזוהר כתב הרב ז״ל שם וז״ל ראיתי כתוב מהרב מהר״א רווינו וז״ל מצאתי בזהר כ״י ישן נושן אצל מורי מהר״ם זכות נר״ו מצאתי כתוב באמת כי ראש המקובלים (פירוש הם אשר גילו הקבלה ולמדו בגילוי) רבי נחוניא בן הקנה והוא חיבר ספר הבהיר ואחריו רשב״י עשה ס׳ הזוהר וחיבר בו כמה חיבורים כמו התיקונים, וכשנפטר רשב״י ור״א וכל הדור ההוא אבדה חכמת הקבלה, עד שהקרה ה׳ לפני מלך אחד ממלכי מזרח שציוה לחפור במקום אחד על עסקי ממון, ונמצא שם ארון אחד ובו ספר הזוהר, ושלח לחכמי א״ה וחכמי אדום ולא ידעו ולא יבינו, ושלח אחר היהודים באו אצלו וראו הס׳ וא״ל אדוניני המלך זה הספר עשאו חכם אחד והוא עמוק ואין אנו מבינים אותו, א״ל וכי אין יהודי בעולם מבין אותו, א״ל יש במדינת טוליטולה, והמלך שלח הספרים עם גבוריו לטיליטולא, וכשראוהו חכמי טוליטולא שמחו בו שמחה גדולה ושלחו למלך מתנות רבות ומשם נתפרסמה הקבלה בישראל ע״כ מצאתי כתוב מהרב הנז׳, והרב יש״ר בס׳ מצרף לחכמה דף כ״ב כתב דשמע מפי מגידי אמת שבשנת ש״פ כשבזו הספרדים עיר הידילבירגה לקחו מהאקידימי״א כמה אלפים ספרים וביניהם ספרי קודש על קלף ובכלל ספר הזוהר על כלל עשרים וארבע משא סבל ישולחו הספרים לחשמנים ודוכסים ע״ש עכ״ל ע״ש, ועוד כתב הרב ז״ל הנז׳ בהשמטות וז״ל וראיתי מכ״י מהרח״ו ז״ל ספר אחד גדול מחסרונות שיש בזוהר וכמדומה שיש איזה חידוש נוסף על החסרונות שנדפסו בזהר קשטנדינא ע״כ ע״ש.

ואשובה לדברי הרב ז״ל הראשונים בענין אזהרתם בלימוד ספרי הקבלה של רבינו האר״י זלה״ה לבלתי ילמוד האדם אלא רק בשמונה שערים שסידר מהרש״ו ועץ חיים שסידר מהרמ״פ ז״ל וס׳ מבוא שערים ועולת תמיד ואוצרות חיים, והנה גם ספר פרי עץ חיים הוא מכתיבת יד מהרח״ו ז״ל אך אפשר ימצא בו איזה טעות קצת בניסחתו, מיהו כל הדברים אשר שם באו בשער הכונות שסידר מהרש״ו ושם הכל בתוספת מרובה

ביתר שאת, יכן יש עוד ספר ארבע מאות שקל כסף נראה שהועתק מכ"י מהרח"ו ז"ל אך כל דבריו הובאו בעץ חיים ומבוא שערים כמו ענין אוצרות חיים וקצת מן המקצת יש חידוש בו.

והנה בראשית מאה הששית נראה בארץ הקדושה ירושלים תוב"ב מקובל אלהי מופלא הוא אדונינו רבינו **שלום מזרחי** דידיע **שרעבי** והוא בתחלתו נתגדל בארץ תימן ושם נולד ובא לשכון בארץ הקדושה ע"י **בבל** היא עיר **בג'דאד** ודרך דמשק, ישם בארן הקדושה זרח אור תורתו ועשה סידור כונות לכל השנה כולה בפרטות הרבה יותר מן הנראה משער הכונות, והכל הוציא ובירר אותם מדברי רבינו האר"י ז"ל בעצמו, והעמיד תלמידים גדולים בחכמה הזאת.

ואעתיק פה לשונו אשר כתב לחכמי המערב בענין הלימוד בספרי הקודש וז"ל וראיתי מה שכתבו מעכ"ת על ענין עבודת ה' שקצרתי במקום שהיה ראוי להרחיב מעט הדיבור, אמת הוא כי לכתחילה קצרתי בו יען ראיתי כמה מהנזק שיצא ממה שכתבו בזה המקובלים שקדמו, כי רבים חללים הפילו וחלול כבוד ה' וכבוד התורה ה' יכפר בעדם, כי כל דבריהם לא על פי התורה הם ואינם מיוסדים על האמת ומהם יצאו אבות ומאבות תולדות הריסת יסודי התורה ח"ו ה' יכפר, וכל זה לא שלמדתי בדבריהם ח"ו אלא שפעם אחת הוכרחתי בעל כרחי לעיין בדף א' שכתוב בו קיצור מה שכתבו בענין זה וכמעט שקרעתי בגדי לראות דברים אשר לא כן על ה', ה' יכפר. וכבר מלתי אמורה לכם כי עדי בשמים כי כל עסקי ולימודי אינו אלא רק בדברי האר"י זלה"ה ותלמידו מהרח"ו ז"ל לבדם ובלעדם אין לי שום עסק בשום ספר מספרי המקובלים ראשונים ואחרונים, ואפילו בדברי שאר תלמידי האר"י ז"ל למדתי, וכשיזדמן לפני דבר מדבריהם אני מדלגה, כי על כן איני כמזהיר אלא כמזכיר למען ה' אל יהי לכם מגע יד בדבריהם, ובפרט בענין זה השמרו לכם פן יפתה לבבכם, אלא כל לימוד שלכם לא יהיה אלא בע"ח ובספר מבוא שערים ובשמונה שערים המפורסמים שכולם דברי אלהים חיים עכ"ל ע"ש.

גם עוד כתב לחכמי המערב וז"ל גם בעיני יפלא איך כת"ר משגיחים על דברי ספרי שאר המקובלים כגון חמדת ימים ומשנת חסידים וכיוצא שדבריהם מעורבים ומיוסדים על שאר תלמידי הרב ז"ל אשר לא סמך ידו עליהם, ואין ראוי לסמוך כי אם על דברי האר"י ז"ל ותלמידו מהרח"ו זלה"ה וכנז' בספרו נהר שלום ע"ש.

והנה אחר שידעת והבנת אזהרה זו עוד צריך לעורר אותך הקורא המשכיל באזהרה אחרת והוא כי אם תמצא איזה קושיא בדברי רבינו האר"י שיע"א או איזה סתירה מענין

לענין וממקום למקום הזהר והשמר פן תבא להרהר ח"ו אחר דבריו ז"ל ולחשוב שדבר אחד מדבריו אינו אמת ח"ו אלא צריך שתאמין שכל דבריו הם אמת וצדק שקיבל אותם ממקום האמת והקושיא וענין הסתירה הנראית הכל זה בא מחסרון ידיעתנו וגם מקיצור וסתימות הדברים כי גם ז"ל בכמה מקומות סתם וחתם הדברים כנודע. והא לך לשון הרב החסיד המקובל הרש"ש הנז' בריש הקדמת רחובות הנהר וז"ל באופן שדברי האר"י זלה"ה חיים וקיימים כי אע"פ שימצא בדברי הרח"ו ז"ל איזה קושיא וצ"ע, לא מפני כך נדחים דברי רבינו האר"י ז"ל כי זה הקושיא היא מחוסר ידיעתנו שלא הבננו דבריו, אבל סוף סוף דבריו דברי אלהים תיים אמת עכ"ל ע"ש.

פרק ב

פתיחה שניה

בראשית כל דבר דע כי כל מה שתלמוד בסודות הקבלה בעניינים הרוחניים של מעלה אע"פ שתמצא שבהכרח הדברים ע"ד ציורים הגשמיים אשר משיג כח ראייה עינינו ושעלינו, הנה עכ"ז אין הדברים כפשוטן, וא"א לשום אדם גשמי להשיג מהותן ועניינם באמת, יען כי כח המדמה שבאדם איני יכול לצייר בציור רוחני ואינו משיג אמיתותו כלל.

ועל כן אי אפשר לני לדעה אמיתות הסוד של התלבשות העולמות זה בזה והפרצופין זה בזה, ואיך עומדין הפרצופין מראש ועד סוף, ואיך יהיה ענין עלייתם וירידתן, ואיך הוא פרטותן וכללותם, ואיך הם נכללים זה בזה, וכ"ש שא"א לדעת מהותן ואיכותן ומראיהן של העולמות והספירות באמת, גם אי אפשר לנו לדעת סוד הזווג הנעשה למעלה איך הוא, גם איך נעשה ענין עיבור ויניקה ומוחין, ואיך הוא ירידת השפע מפרצוף לפרציף וממדרגה למדרגה, ואיך משתנים הבחינות והמדרגות למעלה כפי הזמנים, ואיך נעשה התיקון והפגם למעלה על ידי מעשה התחתונים, וכ"ש וכ"ש שא"א לשום אדם לידע ולהשיג ולנייר ענין הצמצום הנעשה למעלה, לא מבעייא צמצום הראשון אשר לא אפשר להבין ולידע עניינו ולציירו בשכל כלל, אלא גם שאר בחינות הצמצום אשר נעשו בפרצופים הנאצלים ג"כ א"א לידע ולהבין עניינם ולציירם בשכל כלל, גם כל הדרושים הנזכרים בזוהר ואדרא ובספרי רבינו האר"י זיע"א א"א לשום חכם ומקובל בעודו מגושם בעוה"ז בגוף לידע אמיתותן ואפילו שיעור שיפת גרגיר של חרדל מן הדרושים ההם.

ושא עיניך וראה מ"ש רבינו זלה"ה בריש שער ההקדמות בהקדמה א' וז"ל ואמנם דבר גלוי הוא כי אין למעלה גוף ולא כח בגוף חלילה וכל הדמיונות והציורים אלו לא מפני

שהם כך ח"ו, אמנם לשכך את האזן לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי לכן נתן רשות לדבר בבחינת ציורים ודמיונים כאשר הוא פשוש בכל ספרי הזוהר וגם בפסוקי התורה עצמה כולם כאחד עונים ואומרים כדבר הזה, כמו שאמר הכתוב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, עיני ה' אל צדיקים, וישמע ה', וירא ה'. וידבר ה' וכאלה רבות. וגדולה מכולם מה שאמר הכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וכו', ואם התורה עצמה דברה כך, גם אנחנו נוכל לדבר כלשון הזה עם היות שפשוט היא שאין שם למענה אלא אורות דקים בתכלית הרוחניות בלתי נתפשים שם כלל, וכמו שאמר הכתוב כי לא ראיתם כל תמונה, וכאלה רבות.

ואמנם יש עוד דרך אחרת כדי להמשיל ולצייר בה הדברים העליונים והם בחינת כתיבת צורת האותיות כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון, וגם תמונה זו דבר פשוט הוא כי אין למעלה לא אות ולא נקודה, וגם זה דרך משל וציור לשכך את האזן כנזכר, ושני בחינות ציורים אלו אם ציור האדם ואם ציור האותיות שתיהם מוכרחים להבין ענין האורות העליונים כאשר תראה ספרי הזוהר בנויים על שתי בחינות הציורים האלה עכ"ל זלת"ה.

לכן תמצא בשער הכונות בדרושי ספירת העומר דרוש י"ב על דרוש הקטנות שכתב רבינו מהרח"ו זלה"ה שצריך להעלים הסוד הזה אם מפאת עצמו ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו אפילו כטיפת גרגיר של חרדל מן הדרוש ההוא עכ"ל, א"כ מזה תקיש לכל הדרושים, ומי לנו גדול כרבינו האר"י ויע"א ותלמידו מהרח"ו זלה"ה והמשכיל יקיש ויבין מזה כי כל הסיבה מפני שאע"פ שמוכרחים לתפוס הדברים בלשונות אלו שהם נראין פשט הענין כדי לאחוז בהם ולהוציאם בפה, עכ"ז אין הדברים כפשטן והם עמוקים עמוקים במאד וא"א לצייר אמיתותן בשכל, לכן הרחבת הדיבור בהם הוא סכנה מאחר שהם מדברים בסוד הקטנית.

וכן בדברי הזוהר תמצא כמה וכמה דברים שהם פשוטים אך באמת הם עמוקים מאד ואין הדברים כפשוטן, וזו היתה מעלת רשב"י ע"ה שניתן לו רשות לדבר ולדרוש בסודות התורה מפני שהוא יודע להלביש הדברים ולהעלים אותם, נראים פשוטים אך הם עמוקים מאד מאד, וכמ"ש הסבא ע"ה בפרשת משפטים דף ק' ע"ב וז"ל בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי וכו', ופירש רבינו זלה"ה על זה בשער מאמרי רשב"י וז"ל, דע כי נשמות הצדיקים יש מהם שהם מבח" אור מקיף ויש שהם מן אור הפנימי וכל אותם שהם מצד אור המקיף, יש בהם כח לדבר בנסתרות וסודות התורה דרך כיסוי והעלם

גדול כדי שלא יובנו אלא לימי שראוי להבינם. והנה רשב"י ע"ה היתה נשמתו מצד אור המקיף ולכן היה בה כח להלביש הדברים ולדורשן באופן שאף אם ידרשם לרבים לא יבינום אלא מי שהוא ראוי להבינם, ולכן ניתן לו ישות לכתוב ספר הזוהר ולא ניתן רשות לרבותיו או לראשונים אשר קדמו לו לכתוב ספר בחכמה הזאת, עם היות שודאי היו יודעים בחכמה הזאת יותר ממנו, אבל הטעם הוא שלא היה בהם כח להלביש הדברים כמוהו, וזמ"ש בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחו' וכו', ובזה תבין גודל העלם ספר הזוהר אשר כתב רשב"י ע"ה שאין כל מוחא ומוחא יכול להבין דבריו עכ"ל ז"ל.

גם לך נא ראה מ"ש רבינו זלה"ה בביאור אדרא רבא על דף קכ"ח וז"ל השמר בנפשך מאד מאד אל יעלה בדעתך שהדברים כפשטן כמ"ש רז"ל שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, כי חלילה להאמין דברים כפשוטן וכו' ע"ש, ושם ביאר הסוד הזה מה ענייננו, וגם הביאור הנז' אשר ביאר רבינו זלה"ה אין אנו יכולין לעמוד על אמיתות הענין ולהבינו כראוי כי לא נוכל לצייר ד"ז בשכלנו ורק אנחנו לומדים הדברים כמו חלום ודבריו ז"ל הנז' העתקתים בפרק סעיף ע"ש.

ועוד שא עיניך וראה מ"ש רבינו ז"ל בעץ חיים שער מ"ן ומ"ד על זווג אב"א דאין דברים אלו כפשוטן ע"ש ותבין ותקיש מזה לכמה עניינים.

עוד תראה מ"ש המקובל החסיד הרש"ש ז"ל בספר אמת ושלום בהגהותיו על עץ חיים שער ל"ז הנקרא שער יעקב ולאה פרק ב' ממ"ש רבינו ז"ל בענין עמידת פני פרצופי או"א וז"א בהיותן מלבישין את א"א וכו' והרש"ש ז"ל נתקשה בזה וכתב מה שכתב ובסוף דבריו כתב וז"ל וה' יכפר בעדי כי דברים אלו אינם כפשוטן אלא שדברתי בלשון שנשתמש בו הרב אבל אמיתות עניינים אלו ידעתי דלית מחשבה תפיסה ביה כלל, ואם היה אפשר להבין האמיתות לא היה מקום להקשות עכ"ל, ואתה הקורא שים על לבך והבן ב' מלות קצרות אלו שכתב הרש"ש ז"ל וכן הוא בכמה דברים ועניינים.

ועוד ראה להרש"ש ז"ל בהקדמת רחובות הנהר בענין העליות של הפרצופים העליון וכו' וז"ל אמנם צריך להבין ענין עליות אלו לפי משמעות פשט הדברים אע"פ שאינם כפשוטם שיש בהם סודות נעלמים הנה מתוך פשטם אפשר להבין טעם מסודם אע"פ שאין לסודם דוגמא עם הפשט כי הם סודות נעלמים עמוק עמוק ליה מחשבה תופסת בהם כ"ש דיבור א"א שדברה תורה כלשון בני אדם וכנז' בסוף ההקדמה הראשונה משער ההקדמות וז"ל ואמנה דבר גלוי הוא כי אין למעלה לא גוף ולא כח בגוף חלילה וכל הדמיונות והציורים אלו לא מפני שהם כך ח"ו אמנם לשכך את האזן לכשיוכל

האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים בלתי נתפסים בשכל האנושי וכל וכו' (הוא לשון הרב ז"ל אשר העתקנו לעיל ואין צורך להעתיקו פ"ב) עכ"ל ז"ל.

גם ראה תראה עוד מ"ש רבינו זלה"ה בשער הגלגולים בסוף הספר וז"ל ספר לי ה"ר יצחק הכהן ז"ל כי בעת פטירת מורי ז"ל כשיצאתי מאצלו נכנס הוא אצלו ויבכה לפניו ויאמר וכי זו היא התקוה שהיינו כולנו מתאוים בחייך לראות טובה ותורה וחכמה גדולה בעולם, וישיבהו אלו מצאתי אפילו אחד בלבד צדיק גמור בכם לא סלקוני מהעולם הזה קודם זמני, ועודנו מדבר עמו שאל עלי ואמר היכן הלך חיים וכי בשעה זו הלך מאצלי, ויצטער מאד, והבין מדבריו כי היה ברצונו למסור לי איזה דבר סתר, אז אמר לו מה נעשה מכאן ואילך, ויאמר תאמר לחבירים משמי שמהיום והלאה לא יתעסקו כלל בחכמה זו שלמדתים כי לא הבינו אותה כראוי ויבואו ח"ו לידי כפירה ואבוד נפש ואמנם הרח"ו לבד יעסוק בה לבדו בלחישה בסתר, ויאמר וכי ח"ו אין עוד לנו תקוה, ויאמר לו אם תזכו אני אבא לכם ואלמדכם, ויאמר לו איך תבא ותלמדנו אחר שאתה נפטר עתה מעולם הזה, ויאמר לו אין לך עסק בנסתרות איך תהיה ביהתי לכם אם בחלום אם בהקיץ אם במראה, ומכך א"ל קום צא מהר מזה כי אתה כהן והגיע וכו' וטרם שיצא ממפתן הבית פתח פיו ויצאה נפשו בנשיקה זלה"ה זיע"א עכ"ל זלה"ה. ועתה אתה הקורא תעשה ק"ו אם לתלמידיו הגדולים שלמדו הסודות האלו ממנו עצמו פה לפה אמר להם כך, ק"ו בן בנו של ק"ו להלומד הסודות האלו מן הספרים, על כן הזהר והשמר לבל תצייר הדברים בשכלך כפשוטן.

ואל תאמר א"כ מעתה טוב שלא ללמוד מאחר דרבינו האר"י זלה"ה אפילו לתלמידיו הזהירם כנז"ל, דע כי אזהרת רבינו זלה"ה לתלמידיו היתה מפני שחשש פן יסמכו על דעתם כי חושבים כל הדברים כפשוטן וחושבים שעמדו על אמיתות כונתו בהם, וע"כ יצואו לחדש איזה הבנה בשמיעות ששמעו ממנו, ולא תהיה הבנתם אמיתית כפי כונתו ז"ל, והוא כדרך המקובלים האחרונים כאשר מתקשים באיזה דבר ממקום למקום ומענין לענין עושים איזה סברא וביאור משכלם, ובזה הענין אפשר לבא לידי טעות וכפירה ח"ו, כי דברים אלו באמת לא נמסרו ביד שכל האנושי להוסיף ולחדש בהם אפילו כל שהוא, והואיל והזמן ההוא היה עדיין בו תגבורת של קליפה יש לחוש פן יכשלו ויבואו לידי מעות ח"ו, ולכן הזהירם בזה, גם ידע כי מה שכתבו הם שמועות ממנו בספר לא ידעו לכתוב הדברים כהווייתן לפי כונתו ונפל בהם טעות, וכאשר נמצא אח"ך כמה טעיות בהעתקה של תלמידי רבינו זלה"ה אשר יש בהם דברים הפך מכתבי מהרח"ו ז"ל האמתיים.

וכמו שכתב מהרח"ו ז"ל בהקדמתו לשער ההקדמות וז"ל ואשכילך ואורך דרך זו תלך, דע כי מן היום אשר מורי זלה"ה החל לגלות זאת החכמה לא זזה ידי מתוך ידו אפילו רגע אחד וכל אשר תמלא כתוב באיזה קונטריסים על שמו ז"ל ויהיה מנגד מה שכתבתי בספר הזה טעות גמור הוא כי לא הבינו דבריו, ואם יש בהם איזה תוספת שאינו חולק עם ספרנו זה אל תשית לבך בקבע אליו, כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכונתו ולא הבינום בלי שום ספק, ואם יעלה בדעתך לחשוב שתוכל לברור הטוב ולהניח הרע אל בינתך אל תשען, כי הדברים האלו אינם מסורים אל לב האדם כפי שכל אנושי, והסברא בהם סכנה עצומה, ויחשב בכלל קוצן בנטיעות ת"ו לכן הזהרתיך ואל תסתכל בשום קונטריסים הנכתבים בשם מורי ז"ל, זולתי במה שכתבנו לך בס' הזה, ודי לך בהתראה את עכ"ל ז"ל. והן הן הדברים אשר כתבנו בחששת רבינו זלה"ה בצווי הנז' להר"י הכהן ז"ל על החברים, וכבר, ידעת כי הצלחת רבינו מהרח"ו בהשגת החכמה שזכה לירד לעומק כונת דברי רבינו ז"ל ולא החטיא, הכל הוא מצד גודל קדושת נשמתו שהיתה גבוהה מאד. זאת ועוד שהשקהו רבינו זלה"ה מן בארה של מרים אשר בתוך ימה של טבריה, ובזה נתיישבה החכמה בלבו וקלט כל הדברים הנפלאים האלה בזמן מועט ולא שינה בהם ולכן סמך עליו רבינו האר"י זיע"א כי ידע ג"כ שבודאי לא יוסיף אפילו אות מדעתו וכאשר תמצא כן בכל ספריו שהיה נזהר בענין זה מאד מאד.

אמנם עתה בזה"ז ששליי"ת באו כל דברי רבינו זלה"ה מסודרים יפה יפה כפי שמועות האמתיות ששמע רבינו מהרח"ו ז"ל ממנו, והוא אחר פטירת רבינו זלה"ה טרח ויגע בהם יגיעה גדולה עד שסידרם יפה יפה, וגם עור שנתמעטה הקליפה בזה"ז ויש סייעתא דשמייא לאדם הלומד לש"ש שלא יכשל, הנה בודאי כל אדם שיודע ערכו ונזהר לבלתי יוסיף או יגרע ח"ו מדעתו, ואם יתקשה באיזה קושיא ידע שהקושי בא מחסרון ידיעתו, והכל הם דברי אלהים חיים, הנה ודאי שאין כאן שום חשש בלימוד ואין לו לאדם לפטור עצמו מן הלימוד הקדוש הזה, ורק יזהר וישמר בכל האזהרות שהוזהר בהם בענין לימוד הזה וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

והא לך מ"ש הרב המקובל מהר"י אירגאם ז"ל בספר שומר אמונים בעיקר החמישי שאינו גוף ולא כח בגוף וכו' וז"ל הנה הרחקת הגשמיות מן האלוה היא הסכמה מכל חכמינו ז"ל מוכרחת מן הסברא ומן הכתובים, אמנם לא הכל יודעים מהו ענין המוגשם ומהו ענין הרוחני הפשוט, ולכן רצוני להאריך מעט בענין זה כדי להצילך מעט מן הטעות שטועים בו כמה וכמה אנשי זמנינו. הנה רבים חושבים לדמות האלוה שהוא

אור גדול זך ובהיר וכיוצא בחושבם שענין זה אינו גוף, והוא תכלית השבוש והטעות, כי האור עם היותו יקר שבמחושים עכ"ז הוא גשמי, ואין לך שום דמיון מתדמה שלא יהיה דמות הגוף, וכמ"ש האר"י זלה"ה בסוף ספר מבוא שערים כי הכח המדמה שבאדם אינו יכול לצייר רק ציור גשמי וחומרי לא בציור רוחני הנקרא צורה ונפש, אבל השכל שבאדם ישיג מציאות הצורה עצמה, וישיג החומר כמותו ותכונתו, אך זהו דוקא על ידי כח הדמיון שהוא כלי השכל וכו' עכ"ת דבריו. והנה מכאן תלמוד מהו ענין הפשוט הרוחני ומהו ענין המוגשם, כי כל הנכנם בשכל הוא פשוט בעבור שהשכל אינו גשם, וכל הנכנם במדמה הוא מוגשם, ולעולם לא יוכל ציורו להמלט מעקרי הגשם בעבור שהוא כח גופני, ולכן אף הדברים שאינם גשמיים הוא מדמה אותם גשמיים.

המשל בזה הנה השכל ישכיל ע"פ טענות וראיות שיש מציאות צירות נפרדות מן החומר, אמנם אם תרצה לדמות בדמיונך שום צורה מהצורות הנפרדות אפילו שתזכך אותה כל הזכוך שדמיונך יכול לדמות עכ"ז הרי הוא גוף, ואין ממין המציאות ההוא לא המלאכים ולא הנשמות, ולפיכך לא השתמש מהדמיון בעניינים הרוחניים כי לעולם לא יראה לך אלא דמויים גשמיים.

והזהר כשתכוין בשום ספירה מהספירות שלא תדמה בה שום דמיון בכח המדמה אשר לך שיכניסך הדמיון בהגשמת הספירות והוא טעות גמורה ועין פלילי. אמנם תשכיל בשכלך השכלת עניינה ותדמה צורת אותיות השמות שזה מותר לך, אבל המדמה יותר מאותיות מגשים, ודמיון האותיות הוא בהשכלת השכל שהוי"ה זו מורה על סוד ספירת פלונית כידוע מספר הכונות, וכ"כ הרמ"ק ז"ל בספר אלימה עין כל ת"א פ"ה.

אמנם בא"ס לא הותר לך לדמות שום דמיון כלל, לא דמות אותיות ילא שום דמיין להשכיל בשכלך שיש שכל פשוט ולמעלה מהכל הוא הא"ס ית"ש שלא נדע ממנו כלים, רק שישנו ויחוייב מציאותו, ולכן הזהר כי כשתשכיל בשכלך שיש אלוה שיהיה בדרך רצוא לחייב מציאותו בשכלך, ושוב שלא תדמה שום דמיין וציור כלל ועיקר, כי הדמיון רן אחר השכל, ולכן נאמר בס' יצירת ואס רן לבך שוב לאחור, ותזהר היטב בדבר הזה כי הוא עיקר גדול באמונת :

גם בכלל העיקר הזה הוא שאסור לחשוב שיש בא"ם שום כח נפשי ח"ו, וכמ"ש הראב"ד ז"ל בתחלת הקדמתו לפירוש ס' יצירה וז"ל והזהר מאד בנפשך כי אמרי הנה נצטיירו בחכמת אלהים, שלא יעלה בדעתך לומר שיש כח נפשי בעילת העלות ח"ו, וכל מי שיעלה בדעתו לומר דבר מכל אלת אין לו חלק באלהי ישראל ובתורתו עכ"ל. והוא ג"כ מה שאמר ר"ש בפי' פנחס דף רנ"ח וז"ל אוף הכי נשמתא על שלטנותא דכל

איברים דגופא אמתיל לה לגביה, לאו דאיהי דמיא ליה איהי בעצמה, דהוא ברא לה ולית ליה אלוה עליה דברא ליה, ועוד נשמתא אית לה כמה שינויים ומקרים וסיבות דאתקריאו לה, מה דלאו הכי למארי כלא, בגין דא איהי אדמיא לגביה בשולטנותא דיליה על כל איברי גופא אבל לא במלה אחרא עכ"ל. הרי שאין שום דמיון לנשמה עם הא"ס ב"ה כי אם בשולטנותא דילה עלי כל איברי נושא, ובכלל השולטנות הם הששה עיקרים המפורשים במאמר רז"ל אשר אנחנו עוסקים בביאורו, אבל במלה אחרא לא אדמייא לגביה, לפי שהשינויים ומקרים וכוחות שיש לנשמה הם חסרונות שלא ידמה בהם הא"ס, ואפילו בדרך משל כי החסרונות יסולקו ממנו מכל וכל, וכמ"ש המקובלים שהא"ס הוא שלימות מבלי חסרון.

האמנם מה שתמצא בספרי המקובלים שקוראים בשם אור אל פעולות הא"ס והספירות אינו מפני שהם עצמם אור, רק מפני שקצר מצע שכלנו בעודו מלובש בחומר הגוף להשיג מהות ועצם הרוחניים, וכן אי אפשר לצייר פעולות הרוחניים היאך הם כדי לתאר אותם בשם אמיתי, לכן כינו אותם בתואר אור כי הוא היקר שבמחושים.

ועוד שיש באור סגולות וענינים שהוא מתדמה בהם אל הנאצלים, הא' כי האור הוא מתאצל מסיבתו מבלי שיפרד ממנה שהרי אם יתעלה השורש לא ימנא האיר כלל, משא"כ בשום דבר נברא דאף שיפרד ממקורו יהיה לו מציאות בעצמו כגון אם תחתוך האילן ויפרד משרשו מ"מ ישאר אילן יבש, ואם יתייבש מקור המעין ישארו המים שיצאו ממנו ולא יתבטלו, וכן הוא ברוח אם תמלא הנוד מרוח הנופח ותקשור אותו היטב ישאר שם הרוח אף שיפסק משרשו, אבל האור אינו כן כי אם תסגור החלון שממנו בא אור השמש אל הבית בפתע פתאום יתבטל כל האור שהיה בתוך הבית כיון שנפרד משרשו. הרי מבואר שהאור לעולם הוא קשור בשרשו וסיבתו ולא יפרד ממנו, ומפני זה מתארים הספירות בשם אורות כי הם יוצאות ומתאצלות מהשמש האלהי ואינם נפרדות ממנו ח"ו אלא לעולם הנאצל קשור בשרשו ותמיד נח המאציל בנאצל. עוד יש דמיונות דחסים לאור עם הדברים הרוחניים וכו'. ועיין בס' אלימה עין כל תמר שני פ"ג שהביא שם ג"כ יחוסים וטעמים אחרים זולת הנז' שבעבורם נמשלו הספירות לאור ע"ש.

העיקר הששי רואה ואינו נראה, ר"ל שאינו מושג כלל כי עם היות שאנו יודעים שישנו וחוייב מציאותו, מ"מ אין אנו יודעים מה הוא, וכמ"ש האר"י זלה"ה בס"א ענף א' וז"ל הנה נודע כי האור העליון למעלה למעלה אין קץ הנקרא א"ם שמו מוכיח עליו שאין בו תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל ועיקר, והוא מופשט ומובדל מכל המחשבות וכו' עכ"ל, הרי בפירוש שאין הא"ס מושג ונתפס בשום מחשבה, ואפילו הספירות אין להם

השנה כלל במהותו, וכמו שהאדם אינו מכיר מהות הנשמה שבו אלא יודע שהנשמה שופעת בו, כך אין הספירות מכירות באי"ס, אלא הם אליו כגוף אל הנשמה, יודעות הם שכחם ושפעם הוא ממנו, אבל אינם מכירות בו אלא פעולותיו, וזה עיקר האמונה שאין מי שידע אמיתת עצמותו אלא הוא בעצמו, מפני שאם נאמר שאמיתת עצמותו ידועה, יהיה לו תכלית וגבול, וגס אין לחלק השגה זו לחלקים ולומר שיהיה חלק מעצמותו מושג לזולתו, כי יתחייב ריבוי בעצמותו מבחינות שונות חלק מושג וחלק בלתי מושג, והוא יתי"ש אין בו חלקים ולא בחינות אלא אחדות פשוט בתכלית הפשיטות, ולכן אם נאמר שנדע חלק נדע הכל, ומי שישיג מקצתו ישיג כולו, אך באמת שזה וזה נמנע הוא שא"א להשיג כלל.

וזהו שאמרו בתיקונים דף י"ג רבון עלמין אנת הוא חד ולא בחשבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל וכו'. ובזוהר חדש דף נ"ה אמר כל מחשבתין לאן למחשב ביה ולית חד מנייהו דידע לאשגא ליה וכו', הוא תפיס בכל מחשבתין ולית מחשבה ידיעא ביה וכו' ע"ש. וא"ת דבר"מ פ' בא דף מ"ב אמרו כי הטעם שהוצרך להאציל הנאצלים הוא בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה, וא"כ משמע שהוא מושג ונודע מהותו על ידי הספירות, הא ליתא ודאי, כי מה שאמרו בגין דישתמודעין ליה אינה ידיעת מהותי כי זה נעלם היא ובלתי מושג אחר הבריאה כמו קודם הבריאה, אבל היא ידיעת קצת מגדולתו על ידי פעולותיו, כי על ידי האצילות נגלה ונודע אלינו עוצם גדולתו והשגחת ממשלתו בכל העולמות, וסדר הנהגתו, כי על ידי הספירות יפעול הא"ס השינויים וישגיח בעניינים חולפים, ולא ישיגהו מזה שינוי כלל ח"ו, מה שלא היה אפשר בלתי אלילות הספירות, וכן כמה וכמה פנות התורה שא"א להעמיד אותם אלא בהם, כאשר ראינו החוקרים כי מפני הרחקת הרבוי והשינוי וההפעלות מהא"ם, נעלם מהם אלהותו ומכחישים השגחתו, וכמה מניינים עוד שאין ראוי להעלותם בכתב. ולא כאלה חלק יעקב המאמינים במציאות הספירות, כי על ידיהם יצדקו ויובנו עיקרי התורה ופנותיה, ומפני זה הוא שאמרו דהוצרך האצילות בגין דישתמודעון ליה כי אפילו השגת פעולותיו והשגחתו לא יושג ולא יתגלה כי אם על ידי הספירות כנז', אמנם השגת מהותו הוא נמנע מכל הנמצאים עליונים ותחתונים, כי כל השכלת הנמצאים אינה אלא לידע פעולותיו, דהיינו שהכתר משכיל להשיג את עצמו והנפעלים ממנו באמצעות כח הא"ס השופע בו, וכל שאר הנמצאים כמו כן כל השגתם הוא בפעולות הא"ס, ואין מי שיכיר אמיתת הפעולות ומציאותם כפועל עצמו, ואחריו ירדו ההשגות כפי רדת הנמצאים.

וגם הידיעה בחיוב מציאותו יגדל או ימעט עד"ז, והוא כי אנו נדע חיוב מציאותו מהכרת, או שנים, והמלאכים יחייבו מציאותו ממאה הכרחיות, והמתעלים עליהם ממאה אלף הכרחיות, ועוד אנו נחייב מציאותו מכח אלו הפעולות הגשמיות שהם פתוחות בערך הנפלאות העליונות, והעליונים יחייבו מציאותו מצד הפלאים העליונים, והנמצאים המשובחים, ולכן יקבע חוזק דבקותם באמונתם דבקות נפלאה בתשוקה חשובה ויתעדנו בהשגה ההיא תכלית עידון.

נמצא דעם היות שנשוה כולנו באמונה הכוללת שנדע שיש אלוה לא ישתוו כולם בחיוב ידיעה זו ואינו דומה מי שיכיר הגלגלים והנמצאים הגשמיים לבד, ויכריח מתוכם מציאות האלוה למי שיכיר פרטי הנמצאים של עולם העשיה ועולם היצירה ועולם הבריאה ועולם האצילות, ומתוכם יחייב מציאותו ית"ש כי זה יחייבנו חיוב נפלא, אמנם השגת עצמותו ומהותו אין מי שישיגהו כלל, וכבר האריך בכל זה הרמ"ק ז"ל בס' אלימה עין כל, תמר א', פ"ג, וכן כתבו כל שאר המקובלים זלה"ה עכ"ל.

והא לך מ"ש הגאון הרדב"ז ז"ל בהקדמתו לכפר מגן דוד וז"ל, דע כי סבת הסבות ועילת העילות האחד הפשוט הקדמון אשר לא קדמו העדר, הוא האציל עשר ספירות קדושות בדרך אצילות זו מזו, אבל יש גבוה למעלה מהם (הוא א"ק) נמשך מן הרצון הקדום (הוא א"ס) כי הוא אמר ויהי וממנו נאצלו הי"ס ונשארו אצל עומדו אדוקות וקשורות בקימונו של עולם (הוא א"ק הנקרא קדמונו של עולם) ונקראו בלשון חכמים מדות והם כוחות אלהיות, היו בכח מאצילם עד עלות הרצון וחפץ מוחלט כאשר גזרה חכמתו יתברך להוציאם מן הכח אל הפועל להנהיג בהם את העולמות שלא היו ראויים להתנהג אלא על ידי אמצעיים ומלבושים לרוב העלמו והסתרו, והן אדוקות בו כהדין קמצא דלבושיה מניה, והם כולם צריכים אליו ואין להם שפע וברכה אלא ממנו יתברך ותשוקתם אליו, והא"ס יתברך אין צריך להם אלא הם ככלי ביד האומן להוציא כלי למעשהו כדכתיב ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן, וכן פירשו במדרש הנעלם בפרשת בראשית על פסוק היתפאר הגרזן על החוצב בו, הא למדת שאין המאציל נפרד מן הנאצל אבל שנים הם המאציל והנאצל, והואיל והנאצל נאצל ברצון המאציל ולא נתחייב ממנו והמאציל קדם לנאצל ולא בקדמות העילה אל העלול, כי המאציל היה מעולם לא קדם העדר למציאותו, משא"כ בנאצל כי קדמו ההעדר מלצאת לפועל, ומה שנקראים אחד המאציל והנאצל הוא להיותם קשורים זה בזה יחד כשלהבת קשורה בגחלת לא שהם אחד במהותם ועצמותם.

וכן מצינו בס' יצירה המיוחס לאברהם אע"ה שמכנה לעולם עשר ספירות בלימה, ופי' הרמב"ן ז"ל שהכוונה עשר ספירות בלי מהות השם, וגם כי הם בלומות לפני קונם, עוד שם ואדון יחיד מושל בכולן ממעון קדשו עד עדי עד, ואם הוא מושל בהם על כרחך יש לך להאמין שאין מהות השם מהות הספירות, עוד שם ולפני כסאו הם משתחוים נראה בהדיא שהמיוחד במציאותו מתעלה עליהם, ועוד אמרו במדרש הנעלם עשר ספירן איהו בהו ואנון ביה, ולא אמרו איהו אינון ואינון איהו, דלאו כלא חד, אלא איהו בהו, כי הוא כנשמה בתוך הגוף, ואנון ביה, כי הם קשורות בו כשלהבת בגחלת או כגוף בנשמה וכו'. והנה כל מה שדברו באידרא קדישא מפרקי המרכבה העליונה בגולגלתא דרישא ובחללין דמוחא ודיקנא וכו' וכל מה שכתיב בשיר השירים לא יעלה בדעתך חלילה שידברו במהות האל הקדמון, רק הוא בספירות הנאצלות ממנו אשר בהם הוא מתלבש אחרי שהמציאם. וכן כל מה שאמרו בסוד שיעור קימה הכל הוא בספירות, אבל במיוחד במציאותו אין לומר עליו לא ראש ולא סוף לא ימין ולא שמאל לא מעלה ולא מטה, וכן אין אות ולא חג ולא עוקץ ולא כתר אות ולא דבר שיורה על אין סוף ית', ואפילו ברמז, שלפי רוב העלמו אין דבר שמורה עליו הוראה פרטית, אלא כלובן הגויל המקיף את כל האותיות מבפנים ומבחוץ, יש קצת רמז שהוא יתברך מקיף את כל העולמות מבית ומחוץ, והוא יודע הכל ומשגיח על הכל, ועל זה ארז"ל כל אות שאין הגויל מקיף אותה פסולה, שכמו שהגויל סובל אס האותיות שהוא כלל ההויות, כן הוא יתברך סובל את כל העולמות בלי עמל ויגיעה וכו'.

ודע נאמנה כי המאמינים בעשר ספירות היותם מהות השם טועים טעות גדול וגמלו לנפשם רעה, ועל זה החרים רשב"י כד עאלו לאדרא דבי משכנא פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר וענו כולם אמן, והמתכוונים בתפלתם לשום ספירה לבדה עובדים ע"ז, והיינו ללא אלהי אמת, אלא צריך שיכוין אל המיוחד במציאותו ויבקש אותו דרך אותו מדה או אותו שם שהוא צריך אליו וכו' שיכוין משם אל המיוחד במציאותו יתברך, כי הוא אינו מכלל העשר ספירות אלא למעלה מהם מסתחר ברום חביון מתרומם לאין סוף לרוממותו, מתפלה לאין תכלית, ואליו העבודה והבקשה והתפלה ולא לזולתו ח"ו, ומעתה אחה המעיין השמר ולבך תשים לדעתי, וכל מי שיאמר לך הפך זה בענין הספירות לא תאבה לו ולא תשמע אליו וכו'.

ואלה שמות הספירות וכך סדרן, כתר חכמה בינה גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, והן נאחזות בו ונאחזות זו בזו כדמיון האיברים באדם, צא ח"ו שיש בהם צורה ודמות, כי הם ספירות רוחניות דקות מן הדקות פשוטות בתכלית, והן מאורות אלהיות

יודעות ומשיגות את קונם כל אחת כפי מעלתה ומדרגתה, ויש בגוף האדם סימנים ורמזים דוגמא לדברים הרוחניים שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והכל דוגמא לפרקי המרכבה, ולפיכך אמר הכתוב הוא עשך ויכוננך, וארז"ל מלמד שברא הקב"ה כוננויות באדם, וזהו ומבשרי אחזה אלוה, משל למה"ד לאותיות יד ועין שהם זכר לתבנית העין או היד, וכן אותיות ראובן הם זכר לתבנית ראובן, ואין אלו האותיות הם הצורה עצמה של ראובן ותבניתו ומהותו, אלא רק זכרון שאלו אותיות ראובן הכתובים הוא סימן כנגד אותו עצם ותבנית הידוע של ראובן, וכן צורת האיברים שבנו הם עשויים כדמיון סימנים לענייניים סתומים עליונים שאין הדעת יכולה לדעתם, ואין מהות יד כמהות יד ועין כמהות עין וכמש"ה ואל מי תדמיוני ואשוה.

ואם נזכור על כינוי שמות ומדות וספירות שיראה מהם הרבוי, חינו אלא על דרך התיחסות ודרך משל ודמיון, לא להבדיל שום הבדלה זה מזה כלל, אבל הוא יתברך אחד ומתייחד בכל הכוחות כלן כשלהבת קשורה בנחלת, והמדות מתחלפות כפי הבנת המקבלים לא שיש למעלה שינוי ח"ו שנאמר אני ה' לא שניתי וכו'.

ודע כי יש בכלל עשר קדושות אלה כמה מיני מאורות רוחניות ודברים נעלמים מהשיגם ואף ברמז שנרמזו בספר הזוהר ובספר היכלות בתיקונא דע"ק וז"א ואין מבין ואין יודע דברים אלו על בוריין, וכל המעלות הנאצלות מקבלות אור ושפע זה מזה עד האור העליון על כל עליון הנקרא אין סוף, כי כל הדברים יצאו מן הנעלם אל הרשום ומן הרשום אל החקיקה ומהחקיקה אל החציבה וכו' עכ"ל ז"ל.

והרמב"ם ז"ל בפ"א מה' יסודי התורה ה"ח כתב וז"ל והרי מפורש בתורה ובנביאים שאין הקב"ה גוף וגויה שנא' כי ה' אלהיכם הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, והגוף לא יהיה בשני מקומות, ונאמר כי לא ראיתם כל תמונה, ונאמר ואל מי תדמיוני ואשוה ואלו היה גוף היה דומה לשאר גופין, א"כ מהו זה שכתוב במורה ותחת רגליו, כתובים באצבע אלהים, יד ה' עיני ה' אזני ה' וכיוצא בדברים האלו, הכל לפי דעתן של בני אדם שאינך מכירין אלא הגופות, ודברה תורה כלשון בני אדם, והכל כינויין הם, שנאמר אם שנותי ברק חרבי, וכי חרב יש לו, ובחרב הוא הורג, אלא משל, והכל משל. ראיה לדבר שנביא אחד ראה הקב"ה לבושיה כתלג חוור, ואחד ראהו חמוץ בגדים מבצרה, מרע"ה הוא עצמו ראהו על הים כגבור עושה מלחמה, ובסיני כשליח ציבור עטוף, לומר שאין לו דמות וצורה, אלא הכל במראה הנבואה ובמחזה, ואמיתת הדבר חין דעתו של אדם מבין ולא יכולה להשיגו ולחקרו, וזהו שאמר החקר אלוה תמצא אם עד תכלית שדי המצא וכו', והואיל והדבר כן הוא כל הדברים הללו וכיוצא בהן שנאמרו

בתורה ובדברי הנביאים הכל משל ומליצה הן, כמו שנאמר יושב בשמים ישחק, כעסוני בהבליהם, כאשר שש ה' וכיוצא בהן, על הכל אמרו חכמים דברה תורה כלשון בני אדם, וכן הוא אומר ראיתי אותם מכעיסין, הרי הוא אומר אני ה' שניתי, ואלו היה פעמים כועס, פעמים שמח, היה משתנה, וכל הדברים האלו אינם מצויין אלא לגופים האפלים והשפלים שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם, אבל הוא ברוך הוא יתברך ויתרומם על כל זה עכ"ל.

עוד כתב הרמב"ם ז"ל הוא היודע והידוע והדיעה עצמו הכל אחר, ודבר הזה אין כח בפה לאמרו ולא באוזן לשמוע ולא בלב האדם להכירו על בוריו, כי הקב"ה מהותו ועצמותו ורצונו ודעתו הכל אחד ממש, ואין דעתו דבר נוסף על עצמותו כמו שהוא בנפש האדם שדעתו הוא נוסף על עצמותו ומורכב בו, שהרי כשהאדם לומד ומשיג איזה שכל, כבר היתה בו נפשו המשכלת בטרם שלמד וידע, ועכשיו ניתוספה בו ידיעה זו, ואין זו אחדות פשוטה אלא מורכבת, אכל הקב"ה הוא אחדות פשוט בלי שום הרכבה ורבוי כלל. וכשם שאי אפשר לשוה נברא להשיג מהותו, כך אי אפשר להשיג דעתו רק להאמין באמונה שלימה שהוא יחיד ומיוחד, ובידיעת עצמו מכיר ויודע הנמצאים כולם עליונים ותחתונים עד יתוש קטן שבעבור הארץ, ואין ידיעה זו מוסיף רבוי והרכבה, כיון שהוא רק ידיעת עצמו ולפי שזה קשה מאד לצייר בשכלנו, על כן אמר הנביא כי גבהו שמים מארן כן גבהו דרכי מדרככם ומחשבותי ממחשבותיכם וכו' ע"ש.

גם שים עיניך ולבך אל מ"ש רבינו ז"ל בשער ההקדמות ואע"פ שהעתקתי לשונו בשפר הזה בפרקים, עכ"ז אעתיק מלשונו מה ששייך לדברים שאנו מדברים בהם בפתיחה זו הב', וז"ל ובהקדמה זו יתבאר לך ענין פסוק ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, אשר כל החכמים הפשטנים והחוקרים נתערבבו בענין זה, איך יסבול הדעת לומר שיש ח"ו ציור אדם במדות קצובות, והרי הקב"ה אין לו גוף וכח בגוף ואין לו לא ראשית ולא אחרית, וכמעט מונעים עצמם מלעסוק בחכמת ספר הזוהר מפני קושיא זו המערבבת שכלם, ואמנם אצל היודעים בחכמה זו עליהם נאמר אשר יומרוך למזימה ומסירים השגחתו יתברך מעל בריואיו ח"ו בדברים האלה, אבל אנו אין לנו אלא שהעשר ספירות יש להם מדה קצובה לכל אחת מהם ומספר קצוב כדי שיהיה להם בחינת השגחה קצובה בתחתונים כפי הצריך להם וזה מוכרח, וכמו שנתבאר במאמר פנחס שזכרנו (העתקתי לשונו לקמן בפתיחה שלישית) ואמנם אם ח"ו היו העשר ספירות בלתי מתקשרים ונאחזים עם הא"ס דרך הקו ההוא הנז"ל אז היה ח"ו כדבריהם ולא היו נקראים בחי' אלהות אלא היו נבראים, אמנם נהייתם קשורים ונאחזים בו דרך הקו

ההוא כשלהבת הקשורה בגחלת כנזכר בס' יצירה פ"ק א"כ הוא והם הכל אחד וגם הם בשם אין סוף יקראו.

והרוצה לעמוד על בירורי תשובת קושיא זו יסתכל בפי' בא דף מ"ב ע"ב בר"מ בענין המשל ההוא איך המשיל העשר ספירות אל בחינת המקור הנובע מן התהום ואח"כ יוצא ממנו מעין ואח"כ המעין נמשך כעין ים ואח"כ מן הים נמשכים לחוץ ויוצאים ז' נחלים, באופן שעם כפי הסתכלות ענני האדם יראה קץ וסוף וגבול ומדה אל כל בחינה מהם, איננו כך, אלא בבחינת הכלים אשר בתוכם נגבלים המים ונכנסים בתוכם, אבל המים עצמם אין להם שיעור כי דבקים הם במאצילם שהם התהומות אשר משם נמשכים ויוצאים, ועיקר בחי' המדה והמספר איננה רק בבחינת הכלים בעצמה אשר לא יכילו מים יותר משיעורם, אבל המים אשר בתוכם אין להם קץ ותכלית ואין להם סוף, וז"ל המאמר הנז' ובגין דא אמר ואל מי תדמיוני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו וכו' (לשון המאמר העתקתיו לקמן בפתיחה שלישית) הרי מפורש היטב כל מה שאמרנו לעיל.

באופן שלא יתבהל לב האדם הרואה מדות וספירות וציורים למעלה, כי כל בחינות אלו הוא בכלים או באורות עצמם בהיותם מתלבשים תוך הכלים וזהו מחולשת הכלים שאין בהם כח לקבל יותר ממספר ומדה קצובה הראוי להם, אשר לסיבה זו נקראים מדות וספירות ממש, ויש רשות ביד האדם לכנות להם מספר וקצבה כנזכר במאמר הנז' וז"ל ויכילנא למעבד חשבן תמן. אמנם באורות הפנימיים עצמם אין להם קץ וסוף ח"ו, וזה מחמת התקשרותם באי"ס כי ממנו יוצאים ואליו חוזרים ברצוא ושוב, וכל הנותן קץ ומספר וגבול באורות אלו בהיותם שלא בתוך הכלים הרי הוא מקצץ בנטיעות ואוי לו אוי לנפשו, וכמו שאמר לעיל במאמר ווי ליה מאן דישוי ליה בשום מדה וכו' וכד אסתליק מההיא מדה לית לית מדה ולא דמיון ולא צורה וכו' עכ"ל זלה"ה.

והנה החכם הישר בעל ספר הברית ז"ל במאמר ד' פרק י"ד בח"א כתב וז"ל יש אנשים אינם רוצים לעסוק בלימוד זה (הוא חכמת הקבלה) כי עליהם אימתה ופחד פן יפלו ברשת ההגשמה כי כל ספר מספרי הקבלה אשר יפתחו יראו בו כל העניינים מגשמים כספירות עשר לא פחות ולא יותר, התלבשות ואורות וכלים ושברי כלים וצינורות וקטנות ויניקה וגדלות וכדומה, והעם מרעידים על הדבר ומהגשמים, והנה הנס מפני הפחד של ההגשמה יפה עושה אשרי העם הבורחים מקול המון הגשם, אפס כי הבריחה טוב לאינו מבין אשר לא ידע להזהר ולשלול הגשמיות מן הדברים הרוחניים ולא יוכל להפשיט כתונת עור החיצוני מן האור הפנימי, לא לחכמים כי לא יזיקו מלות הגשמיים

לחכמים יודעי העתים בעניינים האלה, כי כבר בקיאים הם בהתפשטות הגשמיות מן הרוחניות ועורם מעליהם יפשיטו, כי אי אפשר ללמוד וללמד בזה העולם סודות הרוחניים העומדים ברומו של עולם העליון כי אם דוקא בדברים ועניינים גשמיים אחר שהדברים יוצאים מפה גשמיי ונכנסים לאזן גשמיי ונכתבים בקולמוס גשמיי על נייר גשמיי, לכן דעת לנבוך נקל שיצטרך כל עניין רוחניי להתעטף ולהתלבש תוך איזה עניין גשמי, כי לא היה גשם בארץ אשר אין לו דוגמא למעלה בעולם העליון, יען כי עולם הזה הוא חותם ודפוס כל העולמות העליונים, ובפרט האדם באדמה כי בצלם אלהים עשה את האדם ומבשרו יחזה אלוה, וכאשר הנשמה הרוחנית מתלבשת בגוף גשמיי אשר ודמה לה ברמ"ח איברים, ובזולתו אי אפשר לה להתקיים בזה העולם, כך אי אפשר לסודות העליונים לבא להתגלות בזה העולם מבלי כסות ולבוש חיצון ולא עליהם יהיה הגשם, ולכן רשב"י ע"ה כשרצה ללמד לתלמידיו סודות רוחניים מלובשים במלות גשמיים, פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר בסתרו של עולם, ובזה הזהירם על התפשטות הגשמיות מן הרוחניות בלימוד ההוא, ובהיות שומעים את הקולות הגשמיים יהיה דעתם אך לפשט הגשמיות מן הרוחניות.

ובכן לא יזיק כזאת לחכם כי יסיר תיכף כל מלות הגשמיים ופשט את בגדיו החיצונים וידחה אותם מפתחי לבבו החוצה, והפנימיות אשר ימצא תחת לשונו הגשמיי ויבין דבר מתוך דבר יקחנה לו ויקבלנה בשמחה דבה להתענג על ערבים בתוכה ולפנק עם רוב נועם ויופי קדשי קדשים התוכיות, ומי שמתייירא את הלבוש ואת הכסות הגשמיי אשר עליו ממעל לו אי אפשר לו להשיג הפנימיות הנחמדים מפז לעולם, משל למה"ר למרגליות הנמצא בעומק המים בנהרות וימים כידוע, ויש בני אדם מלומדים על זאת לרדת בעומק המיס מתחת ויודעים להזהר בנשימתם שלא יכנום מיה באפם ובפיהם בעזר מצנפת עור שעל ראשם, והמה מתעכבים שם ולוקטים המרגליות ובעוד שהם לוקטים נזהרים בנפשם ומשמרים עצמם מן המים, ובעלותם ליבשה זורקים מעליהם כל חלקי המים אשר על גופם ומתנגבים מהם ומתענגים על רוב המרגליות היקרים אשר מצאו תחת המים ומשם נתעשרו, אך כל איש ירא מן המים וברוח, לעולם אי אפשר לו להשיג מרגליות וימות בדלות ובחוסר כל, ככה ממש הדבר עם חכמת הקבלה כי ברח העם בראותם בספרי הקבלה תיבות ועניינים מוגשמים וכל אשר ברחו לא ראו טובה וחמדה גנוזה בתוכה מימיהם, אך חכם מה הוא אומר האיש כמוני יברח והוא ידע להזהר ונכנס בשלום שבחוץ ויוצא בשלום שבפנים, כי בדעתו להפשיט החומריות הגשם חלף הלך לו, ואת יקר תפארת הפנימיי יהיה לו.

שוב שנית אומר אליך אחי וראש, שאם תרצה לברוח מן הגשמיות, צריך שתברח מללמוד תורה שבכתב שנתנה על ידי מרע"ה מפני שהיא תגשים את הבורא יתברך באמרה וירד ה' ויעל ה' וינחם ה' וירח ה' וכדומה לזה הרבה ויהי גשם גדול, ויותר מהמה בני אומר לך שלפי זה צריך אתה לברוח מקיום כמה מצוה בתורה, יען כי שרשם גשמיות ועל יסוד הגשם נבנו כמו מצות שבת שרשה ויסודה הוא מאמר הכתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי, וכלום יש הגשמת הבורא יותר מזה, ולפי דבריך חלילה לך לשמור את יום השבת כדי שלא תפול בהגשמה, ברח דודי ודמה לך כי כונתך לטובה ומחשבתך רצויה כי על כן קדמת לברוח מלמוד חכמת הקבלה בחשבך כי כונתך רצויה, אך אמנם אם חכם אתה ראוי לך להזהר מאד מלחשוב שהבורא יתברך עשה מלאכה בששת הימים והיה עיף מן המלאכה, והוא יגע ורפה ידים ח"ו וינח ביום השביעי וינפש מיגיע כפו, חלילה לך ממחשבה זו, אבל תאמין כי בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע בששת הימים אף לא ביום השביעי שבת וינפש מן העבודה ח"ו כי בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, וכל מעשה בראשית נמי מאמר הוא, ובכל זאת תקבל שבת בשמחה ובפנים יפות, לא שתרחק קבלת שבת מיראת ההגשמה, כן אחי הדבר ממש בלימוד הקבלה אשר לבך יהגה אימה מההגשמה, אימתה זו לא הבעתך ואל יעצרכה הגשם, ומה מאד הזהיר הזוהר על לימוד פנימיות התורה כדאיתא בתיקונים וז"ל ומהאי חיבורא דילך יתפרנסון כמה עילאי לעילא עד דאתגלייא בסוף יומיא לתתא דבגיניה ושבתם איש אל אחוזתו עכ"ל.

ובתשובת הריב"ש ז"ל סי' קנ"ז כתב וז"ל שמעתי אחד המתפלספים מספר בגנות המקובלים והיה אומר הנוצרים מאמיני השלוש והמקובלים מאמיני העשיריות, וכבר קרה לי בהיותי סרקסט"ה שבא לשם החכם הישיש דון יוסף בן שושן ז"ל והוא היה חכם בתלמוד וראה בפלסופיה והיה מקובל וחסיד גדול ומדקדק במצוה, וביני ובינו היתה אהבה וחשק גדול, ופעם שאלתי לו איך אתם המקובלים בברכה אחת מכוונים לספירה ידועה ובברכה אחרת לספירה אחרת, ועוד וכי יש אלהות לספירות שיתחלל אדם להם, וענה לי חלילה שתהיה התפלה כי אם לשם יתברך עלת העלות, אבל הדבר כמו מי שיש לו ריב ושואל מן המלך שיעשה לו דין יבקש ממנו שיצוה אל היושב על המשפט שידין לו, לא שיצוה זה אל הסוכן הממונה על האוצרות כי תהיה שאלתו בטעות, וכן אם ישאל מן המלך שיתן לו מתן, לא יאמר לו שיצוה אל השופט אלא שיצוה השוכן, וכן אם ישאל יין יבקש שיצוה זה לשר המשקים, ואם ישאל לחם יאמר לשר האופים, לא בהפך זה, כך הוא בענין התפלה שהיא לעולם לעלת העלות אלא שמכוין המחשבה

להמשיך שפע לאותת ספירה המתיחסת לאותו דבר שהוא מבקש עליו, כמו שתאמר שבברכת על הצדיקים יכוין לספירה הנקראת חסד שהיא מדת רחמים ובברכת המינין יכוין לספירה הנקראת גבורה שהיא מדת הדין והקש על זה, זה ביאר לי החסיד הנז' מכוונת המקובלים והנה טוב מאד עכ"ל.

פרק ג

פתיחה שלישית

הנה דוד הע"ה אמר אדני שפתי תפתח יפי יגיד תהלתך, הרי זה כלל גדול בידך קודם כל דבר צריך להביט בגדולתו יתברך ב"ה וב"ש וברוממותו העליונה, הן קודם תפלה הן קודם עסק התורה, ובפרט כאשר תבא ללמוד בסתרי תורה, על כן בכל עת ובכל פעם אשר תלמוד אמור בפיך ורחוש בלבבך פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב אשר פתח ואמר רבון עלמא אנת הוא חד ולא בחשבן אנת הוא עלאה על כל עילאין סתימא דכל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל וכו' וכו' וכו' עד סוף פתיחת אמריו הישרים ותן דעתך היטב על הדברים הקדושים והטהורים ואז עיניך תחזינה מישרים להבין ולהשכיל בסודות הנפתרים.

גם עוד שים עיניך ולבך במאמר רעיא מהימנא בפרשת בא דף מ"ב ע"ב וז"ל ואפילו האי תמונה לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון דלהון והאי איהו וביד הנביאים אדמה, ובגין דא יימא איהו אף ע"ג דאנא אדמה לכו בדיוקנייכו, אל מי תדמיוני ואשוה, דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קודם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה צורה דיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה המונה ודמיין לא ראיתם, אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה עלאה נחית תמן ואתקרי בההוא יהו"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל, אלהים, שדי, צבאות, אהיה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהיג עלמא בחסד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא, דאי אי לא יתפשע נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו, ווי ליה מאן דישוה ליה לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן בבני האדם אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים, אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה ואפילו על כל בריין, ולעילא מההיא מדה וכד אסתליק מינה לית ליה מדה ולא

דמיון ולא צורה, כגונא דימא דלית במיא דימא דנפקי מניה תפיסו כלל ולא צורה, אלא באתפשטותא דמיא דימא על מאנא דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן, כגון המקור דימא הא חד נפיק מניה מעין כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא בעגולא דאיהו י' הא מקור חד, ומעין דנפיק מניה הא תרין, לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דחפר חפירא רברבא ואתגלי מן מיא דנפיק מן מעין, ההוא מאנא אתקרי ים, והוא מאנא תליתאה, וההוא מאנא רברבא אתפליג לשבעה נתלין, כפום מאנין אריכין, הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין, והא מקור ומעין וימא ושבעה נחלין אינון עשרה ואי יתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבישין בלא מיא הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובג"ד קרא לגרמיה א"ס, ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למחפס לית למנדע ביה ידיעה כלל, ובג"ד נתיב ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, לבתר עבד מאנא זעירא ודא יו"ד ואתמליא מניה יקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם להההוא מאנא קרא ליה חכמה, ולבתר עבר מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה, חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה איהי לא אתקריאת חכמה מגרמה אלא בגין ההוא חכם דאמלי ליה מנביעו דיליה, ואיהי לא אתקריאת בינה מגרמה אלא על שם ההוא מבין דאמלי לה מניה דאי הוה מסתלק מנה אשתארת יבשה ההי"ד אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, לבתר והכהו לשבעה נחלים ועבד ליה לשבעה מאנין יקירין, וקרא לון גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, וקרא גרמיה גדול בגדולה וחסיד, גבור בגבורה, מפואר בתפארת, מארי נצחן קרבין בנצח נצחים, ובהוד קרא שמיה הוד יוצרנו, וביסוד קרא שמיה צדיק, ויסוד כולא סמיך ביה כל מאנין וכל עלמין ובמלכות קרא שמיה מלך, ולו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוו כי כל בשמים דאיהו צדיק ולו הממלכה דאיהו מלכות, כולא ברשותיה למחסר במאנין ולאוספא בהון נביעו ולמחסר כפום רעותיה בהו, ולית עליה אלהא דיוסיף ביה או יגרע ביה, לבתר עבד משמשין לאלין מאנין, כרסייא בארבע סמכין ושית דרגין לכרסייא הא עשר, וכולא איהו כרסייא כגון כוס דברכה דתקינו בו עשרה דברים בגין תורה דאתייהיבת בעשרת דברן, בגין עלמא דאיהו מעשה בראשית דאתברי בעשרה מאמרות ותקין לכרסייא כתות לשמשא ליה דאינון מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים וכו' וכו' ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל לשון רעיא מהימנא בפרשת בהר דף ק"ט ע"ב וז"ל הכי יחוד קבה"ו אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות

כגופא, דאנת הוא דמייחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה, דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלה עלך, אנת לבד מכולא ולגאו מכולא ולכל סטרא, ולעילא מכולא ולתתא מכולא, ולית אלהא אחרא עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה, ואנת הוא דמקרב לקבה"ו בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כגרמין וגידין ועור ובשר דתליין מן גופא, ואנת לית לך גופא ולא איברים, ולית לך נוקבא, אלא אחד בלא שני, יהא רעוא דילך דתקרב אנת שכינתא לגבי קב"ה בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתין דבעלי מדות, נשיאי ישראל, חכמים, נבונים, חסידים, גבורים, אנשי אמת, נביאים, צדיקים, מלכים, כולהו דאצילות ע"כ ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר רעיא מהימנא בפי פנחס דף רכ"ה ע"א וז"ל אבל עלת העלות על כולא דאתקרי יהו"ה אתמר ביה ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו, אני ה' לא שניתי, לא מטו ביה חובין לאפרשא אתווי יו"ד מה"א, וא"ו מה"א, דלית ביה פירודא, ועליה אתמר לא יגורך רע, איהו שליט על כולא ולית מאן דתפיס ביה ואיהו לא אתקרי יהו"ה ובכל שמהן אלא באתפשטות נהוריה עלייהו וכד אסתליק מנייהו לית ליה מגרמיה שם כלל מנהון, עמוק עמוק מי ימצאנו, לית נהורא יכיל לאסתכלא ביה דלא אתחשכת, אפילו כתר עליון דאיהו נהוריה תקיף על כל דרגין ועל כל חילי שמיא עילאין ותתאין אתמר טליה ישת חשך סתרו, ועל חכמה ובינה ענן וערפל סביביו, כ"ש שאר ספירן, כ"ש חיוון, כ"ש יסורין דאינון מתים, איהו סובב על כל עלמין ולית סובב לון לכל סטרא עילא ותתא ולארבע סטרין בר מניה, ולית מאן דנפיק מרשותיה לבר, איהו ממלא כל עלמין ולית אוחרא ממלא לון, איהו מחיה לון ולית עליה אלהא אחרא למיהב ליה חיין ה"ד ואתה מחיה את כולם, ובגיניה אמר דניאל וכל דארי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא איהו מקשר ומיחד זינא לזיניה עילא ותתא ע"כ ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר רעיא מהימנא בפרשת פנחס דף רנ"ז ע"ב וז"ל פקודא תליסר קרית שמע ואית למנדע דאיהו אתקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונית, וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד אין חקר, ובכל אלין דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי בכמה דרגין עד אין סוף, אי הכי שנוי אית בין רחמן לדיין, אלא קודם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אלין דרגין על שם בריין דהוו עתידין להבראות, דאי לאו בריין דעלמא אמאי אתקרי רחום אלא על שם בריין דעתידין, ובגין

דא כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עובדין דיליה, כגוונא דא ברא נשמתא בדיוקנא דיליה דאתקריאת על שם פעולות דילה בכל אבר ואבר דגופא דאתקרי עלמא זעירא כגוונא דמארי עלמא אתנהיג בכל בריין ובכל דרא כפום עובדוי, כך נשמתא כפום עובדוי דכל אבר ואבר, ההוא אבר דעביד ביה פקודא אתקרי נשמתא לגביה חמלה וחסדא תנא ורחמי, ובההוא אבר דעביד ביה עבירה אתקרי נשמתא לגביה דינא, וחימה וכעס, אבל לבר מן גופא למאן תהא חמלה או אכזריות, אוף הכי מארי עלמא קודם דברא עלמא וברא בריין דיליה, למאן אתקרי רחום וחנון או דיין, אלא כל שמהן דיליה אינון כנויין ולא אתקרי בהון אלא על שם בריין דעלמא, ובגין דא כד מארי דרא אינון טבין איהו אתקרי לגבייהו יהו"ה במדת רחמים, וכד מארי דרא אינון חייבין אתקרי אדנ"י במדת הדין, לכל דרא ולכל בר נש כפום מדה דיליה, אבל לאו דאית ליה מדה ולא שם ידיע כגוונא דספיראן דכל ספירה אית לה שם ידיע ומדה וגבול ותחום, ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ומה רבון עלמא לית ליה שם ידיע ולא אתר ידיע אלא בכל סטר שלטנותיה, אוף הכי לית לה לנשמתא שם ידיע ולא אסר ידיע בכל גופא אלא בכל סטר שלטנותא ולית אבר פנוי מינה, ובגין דא לית לרשמא לה בחד אתר, דאי לאו הא חסר שלטנותא בשאר אברים ולא לאתקרי לה בשמא חד או בתרין או בתלת דאיהי חכמה מבינה ואית לה דעת ולא יתיר, דאי עביד הכי הא חסר לה משאר דרגין, כ"ש למארי עלמא דלית לרשמא ליה באתר ידיע או לאתקרי ציה בשמהן או לשנאה ליה בהון או לשלשא ליה, כגון דרגא דמרכבתא דאתמר בה קדושה לך ישלשו, דכל דרגין דכל מרכבות דיליה אינון משלשים כגון האבות הן הן המרכבה, דאינון דמות אריה שור נשר דאינון מרכבה לאדם דאתמר עליה ודמות פניהם פני אדם, ומסטרא דנוקבא איהי מרכבה לגבייהו, ובגין דא אתמר עלה קדושה לך ישלשו ואוף הכי אתוון דאינון אנפין דחיוון משולשין כגוונא דא יהיו הוי"י והי"י ה' רביעאה קדושה לך ישלשו איהי שלמים דכלהו לאשלמא בכלהו שם יהו"ה, אבל למאריה דכולא לית לשלשא ביה בשמהן ולא באתוון, אלא איהו אתקרי בכל שמהן ולית ליה שם ידיע וכל שם ושם אסהיד עליה דאיהו אדון כל עלמין אסהיד עליה שם אדנ"י ולית דידעין דאית בר נש דירית תלת מאה ועשר עלמין ההי"ד להנחיל אוהבי יש, כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עילאה, ואית בר נש דלא ירית אלא עלמא חד כפום דרגא דיליה כמה דאוקמוהו כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, והכי ירית עלמין כל בר נש מישראל כפום דרגא דיליה לעילא, אבל למארי עלמא לית לרשמא ליה עלמין בחשבן אלא אדון כל עלמין

ואדנ"י קא סהיד עליה, אוף הכי יהו"ה מניה תליין כל הוויין ואיהו וכל הוויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קודם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה ואיהו לאחר כל הויה, ודא רזא דסהדין הוויין עליה היה הוה ויהיה, דינא בהיפוך אתוון אדנ"י ובגין דא אמרו רז"ל דינא דמלכותא דינא, שם אל סהיד על מארי דכלא דלית יכולת לכל שם והוי"ה ודרגא כ"ש לשאר בריין פחות מנה ה"ד כלא חשיבין ובמצבייה עביד בחיל שמיא וכו" אלהים סהיד על אלהות דיליה דאיהו אלהים ואלהי האלהים, ואיהו אלוה על כולא ולית אלוה עליה, צבאות סהיד עליה כדכתיב וכמצבייה עביד בחיל שמיא, שדי סהיד דכד איהו אמר לעולם דיעמוד בתחומיה ולא יתפשט יתיר, ואוף למיא ורוחא ואשא, ואוף הכי כל הוי"ה ושם סהדין עליה דכד הוה איהו צריך לאתקרי בשמהן אלין או בשאר כנויין כגון רחום וחנון ארך אפים וכו' דיין אמין חזק וסגיאין, בכל אינון שמהן וכנויין אתקרי על שם כל עלמין ובריין דילהון לאתחזאה שולטנותיה עלייהו, אוף הכי נשמתא על שולטנותא דכל איברים דגופא אמתיל לה לגביה, לאו דאיהי אדמיא ליה איהי בעצמה דהוא ברא לה, ולית אלוה עליה דברא ליה, ועוד נשמתא אית לה כמה שנויים ומקרים וסיבות דאתקריאו לה מה דלאו הכי למארי כלא, ובג"ד היא אדמיא בשולטנותא דילה על כל איברי גופא אבל לא במלה אחרא עכ"ל.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר הזוהר בראשית דף כ"א ע"א וז"ל אין סוף לית ביה רשומא כלל וצא תלייא ביה שאלתא ולא רעיונא לאסתכלותא דמחשבה כלל, מגו סתימא דסתימא מריש מזיתו דא"ס, נהיר נהירו דקיק ולא ידיע, סתום בסתימו, כחדודא דמחטא, רזא דסתימו דמחשבה לא ידיע עד דאתפשט נהירו מניה באתר דאית ביה רשימין דאתוון כלהו מתמן נפקן וכו' ע"ש.

ועוד שים עיניך וראה מאמר רשב"י ע"ה שם בדף כ"ב ע"ב וז"ל פתח עוד רבי שמעון ואמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, אמר תבריא שמעו מלין עתיקין דבעינא לגלאה, בתר דאתיהיב רשו עלאה למימר, מאי ניהו דאמר ראו עתה כי אני אני הוא, אלא דא הוא עלת על כל עלאין ההוא דאתקרי עלת העלות עלת מאלין עלות דלא יעביד מאילין עלות שום עובדא עד דנטיל רשות מההוא דעליה כנוה דאוקימנא לעילא בנעשה ארם, נעשה ודאי על תרין אתמר, דאמר דא להההוא דלעילא מניה נעשה, ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה מההוא דלעילא מניה וההוא דלעילא מניה לא עביד מדעם עד דנטיל עלה מחבריה, אבל ההוא דאתקרי עלת על כל עלות דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה, כד"א ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה כגוונא דההוא דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם, קמו כלהו

חברייא ואמרו רבי הב לנא רשו למללא בהאי אתר, אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם, אמר לון הוו שמעין אודנייכו מה דפומכון ממללן והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלת העלות ולאו איהו ההוא דאתקרי עלת על כל העלות, דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצה מניה, דאיהו יחיד קודם כלא ולית ליה שותפא, ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא ולא שותפא ולא חושבנא, דאית אחד בשיתוף כגון דכר ונוקבא ואתמר בהון כי אחד קראתיו, אבל איהו חד בלא חשבן ולא שתוף, ובגין דא אמר ואין אלהים עמדי, קמו כלהו ואשתטחו קמיה ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגליין למלאכייא קדישייא ע"כ ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר הקדמת התיקונים דף וא"ו ע"ב וז"ל איהו עלת על כלא לית אלה עליה ולאו תחותיה ולא לארבע סטרין דעלמא, איהו ממלא כל עלמין ואיהו אסתר לכל סטרא דלא מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד, ומדה דשוי לכל חד, וכלהו ברשו דיליה ברשות היחיד, אדנ"י מרכבה להוי"ה ובה אתעטף, ואוף הכי יהו"ה אתעטף באהי"ה למברי עלמא, אבל שם יהו"ה איהו מרכבה למאריה לכתר עילאה, ובגין דא אין קדוש כהי עלת על כלא טמיר וגניז בכתר ומניה אתפשט נהוריה על יהו"ה דאיהו יו"ד חכמה ה"א בינה, וא"ו כליל שיה ספירן, ה"א מלכות, והאי איהו אתפשטותיה מעילא לתתא, ואוף הכי אתפשט נהוריה על יו"ד מן אדנ"י מתתא לעילא עד אין סוף דאתרמיז באדנ"י אין, ובגין דא יו"ד יו"ד מן יאהדונה"י עשרה עשרה הכף דא כ"ף מן כתר, ומארי דכלא לית ביה ציור דאות ונקודה ההי"ד ואל מי תדמיוני ואשוה, ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו ע"ב ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר תיקון ס"ט דף קט"ו ע"ב וז"ל אבל עלה על כל העלות איהו על כל נהורין גניזין וסתימין כנשמתא בגופא, ואור קדמון אע"ג דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן ולכל אתוון ונקודי וטעמי הכי איהו לגבי עלת על כל העלות כגופא לגבי נשמתא דבעלה העלות לית ביה גוון ולא צורה ולא דיוקנא ולא שותפו וכו' ע"כ ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר תיקון ע' דף קל"ה וז"ל וכמה עלות אינון על עלות דסלקין על כל ברכאן ופקודין וכל ספירן סלקין כל חד וחד למאה באת יו"ד ובאת אל"ף סלקין לעשרה אלפים, ואית לעילא מנייהו ההוא דאתקרי עלת על כל העלות דסליק על כל עלאין ולית מאן דסליק עליה וכמה אתוון אית באורייתא מעוטרין ומכותרים ומאלין עלאין נחתין ברכאן ומבועין לכל ספירה וספירה, דאינון י"א על כל ספירה

וספירה, ואינון י״א י״א מן ה׳ אלהינו ה׳ אחד באל״ף אתקרי אל עליון ביו״ד יהו״ה, וכן באל״ף אתקרי אלהינ״ו אהי״ה אלהי״ם אדנ״י והא אוקמוהו ועוד כתר עלאה אע״ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח איהו אוכם קדם עלת העלות, וכל חיילין דתליין מניה אתמר בהון קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, לית נהורא קיימא קמי נהוריה דכלהו נהורין אתחשכאן קמיה, ת״ח כמה עלות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן, וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבות בני אדם, ועלייהו אתמר כי גבה מעל גבה שמר וגבוהים עליהם, נהורין מצוחצחין אלין על אלין, ואלין דמקבלין אינון בחשוכין מאחרנין דעלייהו, דמקבלין מנייהו, ועלת על כל העלות לית נהורא קיימא קמיה, כל נהורין מצוחצחין מתחשכאן קמיה, וכל נהורין דאינון לעילא מנהורין, אינון כתרין על רישייהו, ורזא דמלה אל״ף ה״א יו״ד ה״א, דא רזא דעשרה כתרין דאינון מורכבים על עשר ספירן, ודא איהו כי גבה מעל גבה שמר, וגבוהים עליהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א, יו״ד ה״י וא״ו ה״י, אלין על אלין, עשר נהורין בעשר ההי״ד עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, לעילא על כלהו עלת העלות דרכיב על כלא ושליט על כלא, וכלהו שמהן אינון מרכבה ליה, ולית דרכיב עליה דלית לעילא מניה, ובג״ד אתקרי עלת על כל עלאין, ושמהן אלין אינון צנורין, ושמהן דעלייהו נביעין דנחתין לצנורין, וכל צנורין אינון כאברין דשיעור קומה דאזלין בשעור ובמדה ובתקלא ההי״ד ומים תכן במדה, והא אוקמוהו כל חד איהו מקבל כפי שעוריה וכפי מדה דיליה, ואית נביעו לעילא דלית ליה מדה ושיעור ומשקל וכו׳ ע״כ ע״ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר זוהר חדש בפי יתרו וז״ל יהיב בבר נש נפש השכלית למנדע בה לעושה כל עלמין, דאיהו אומר ועושה מדבר ומקיים, ואיהו בורא יוצר ועושה כלא חד איהו מלגיו, איהו אפיק כלא מכח לפועל, ואיהו משנה עובדוי וביה לית שנוי, ואיהו הוא דמסדר כל ספירן, ואית בספירן מנייהו רב ובינוני וזעיר כל חד על סדורו, וביה לית סדר, ואיהו ברא כלא בבינה ולית מאן דברא ליה, איהו צייר ויצר כלא בתפארת ולית ליה ציור וצייר, איהו עביד כלא במלכות ולית מאן דעביד ליה, ובגין דאיהו באלין עשר ספירן מלגיו בהון ברא ויצר ועבד כלא ושוי תמן יחודיה לאשתמודעא ליה תמן, וכל מאן דאפריד בשום ספירה מחברתה מאלין עשר ספירן דאתקריאו יו״ד ה״א וא״ו ה״א כאלו אפריד ביה, ואיהו דמייחד יו״ד בה״א וא״ו בה״א ולא אתקריאו יהו״ה אלא ביה וכן אדנ״י וכן אהי״ה וכן אלהים, ומיד דאסתלק מתמן לית ליה שם ידיע, ואיהו דקשיר כל מרכבות דמלאכייא וקשיר לון כחדא וסביל עלאין ותתאין, ואם הוא אסתלק מנייהו, לית לון קיומא ולא ידיעה ולא חיים, לית אתר דלאו איהו תמן, לעילא פד אין

סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלה בר מניה, אבל עם כל דא דאיהו בכל אתר, בריאה יצירה עשיה דיליה לא שוי לא בכרסייא ולא במלאכים ולא בשמיא ולא בארעא ונימא ולא בשום בריה בעלמא, בגין לאשתמודעא ליה כל בריין בספירן, ולא עוד אלא כל בריין מנייהו אינון ע"י בריאה, ומנייהו ע"י יצירה, ומנייהו ע"י עשיה, וספיראן אע"י דכלא ברא ויצר ועבד בהון, לא אתקרי בהו בריאה ויצירה ועשיה בתתאי, אלא אינון באורח אצילות, ובג"ד כתר חכמה ובינה ודעת דשאר בריין לא דמי לון הה"ד ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, כגוונא דאורייתא דאתמר בה יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, ובורא ויוצר ועושה כלא אע"ג דאשתמודע לבני נשא בעשר ספיראן דאינון כתר עליון חכמה ובינה וכו' אתמר ביה דאיהו חכים ולא בחכמה ידיעה, מבין ולא בבינה ידיעה, חסיד ולא בחסד ידיעה גבור ולא בגבורה ידיעה, איהו פאר בכל אתר ולא באתר ידים, איהו הוד והדר בכל אתר ולא באתר יריע, איהו צדיק ולאו באתר ידיע, איהו מלך ולאו במלכותא ידיעה, איהו אחד ולא בחשבן כגון אחד דסליק תלת עשר מכילן ואע"ג דלאו איהו לבר מכלא איהו סביל עלאין ותתאין וסביל כל עלמין עד דלית סוף ולית תכלית ולית מאן דסביל ליה, כל מחשבתין לאן למחשב ביה ולית חד מנייהו דידע לאשגא ליה, ואפילו שלמה דאתמר ביה ויחכם מכל האדם בעא לאשגא ליה במחשבתיה ולא יכיל, ובגין דא אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, למאן דאיהו מחיה ביהו"ה לית מאן דקטיל ליה, ולמאן דאיהו ממית באדנ"י לית מאן דמחיה ליה, שמא לא אתקרי שלים ביה, ולא אפיק פעולה לפועל אלא ביה, וסטרין אחרנין דאינון מסטרא אחרא כלהו ברשותיה למעבד בהון רעותיה, ועלייהו אתמר וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא, ולא אית דימחי בידיה ויימר ליה מה עבדת, הוא תפיס בכל מחשבין ולית מחשבה ידיעה ביה, אבל לבריין בגין דלא יכיל מחשבה דילהון לאשגא ליה ובגין דאית ליה עלמין אפילו לעילא מן ספירן כנימין דשערא דלית לון חושבנא, ובגין דידעון למקרי ליה באחר ידיע, רשים לון ספירן לאשתמודעא ליה בהון, בגין דאינון קשירן בעילאין ותתאין, וברא בהון כל בריין לאשתמודעא ליה בהון וכו' ע"כ ע"ש.

ועוד שים עיניך ולבך אל מאמר רז"ל במדרש רבה פרשת שמות פ"ג ויאמר אלהים אל משה א"ר אבא בר ממל א"ל הקב"ה למשה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא פעמים שאני נקרא באל שדי, בצבאות, באלהים, בהוי"ה, כשאני דן את הבריות אני נקרא אלהים, וכשאני עושה מלחמה ברשעים אני נקרא צבאות, וכשאני תולה על חטאיו של אדם אני נקרא אל שדי, וכשאני מרחם על עולמי אני נקרא ה' שאין הוי"ה אלא

מדת רחמים שנאמר ה' ה' אל רחום וחנון הוי אהיה אשר אהיה אני נקרא לפי מעשי ע"כ ע"ש.

ועוד ראה מ"ש בתיקונים דף ל"א ע"ב סוף תיקונא נ"ז וז"ל ולית מלאכא דלא אשתכח ביה שם יהו"ה, דאשתכח בכל אתר כגוונא בנשמתא דאשתכחת בכל אבר ואבר דבר נש דלית אתר פנוי מניה לא בעלאין ולא בתתאין, יהו"ה לא אתקרי ביחודא דארבע אתוון אלא בעילת העלות דמיחד לון, ובגין דאיהו מיחד ארבע אתוון, ביה אתקריאו יהרה ביחודא חדא ה' אחד ושמו אחד, ובג"ד שוי אמונה דישראל בארבע אתוון אלין, וכל שמהן שוי כנויין לשמא דא, לית שמא עד אין סוף ועד אין תכלית, רברבא ושלטנא מן דא לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית וכל חיילין ומשריין מניה דחלין ומזדעזעין עכ"ל. ופירש הרש"ך בגליון הכונה שלעולם לא תמצא שום חד משמות הקדושים בכללות כולל כל עולם האצילות כולו ומה גם כל ד' עולמות אבי"ע, כי אם שם הוי"ה הקדוש שהוא כולל כל עולם האצילות, קוץ היו"ד כתר א"א, יו"ד חכמה אבא, ה' בינה אימא, ו' ז"א ו"ק, ה' אחרונה מלכות. הרי כל האצילות נכלל בהוי"ה אחד וזהו לעילא עד א"ס כי הכתר עולה עד א"ס ב"ה, ולתתא היו"ד באצילות ה' בבריאה ו' ביצירה ה' בעשיה, והרי לתתא עד אין תכלית עכ"ל.

והא לך לשון רבינו האר"י ז"ל בשער הפסוקים פרשת בראשית בפסוק ומעץ הדעת דרוש ב' וז"ל הנה מ"ש בספר התיקונים דף קט"ו ע"ב כי חטא אדה"ר היה דשוי חשך בין עילת העלות אל הכתר, הענין יובן כמ"ש בזוה"ק פ' בראשית דף כ"ב ע"ב כי יש עלת העילות ויש עילת על כל העילות, והענין הוא כי הא"ס שהוא למעלה מעתיק יומין דעולם האצילות הוא הנקרא עילת על כל העילות, לפי כי הוא העילה הראשונה שכל שאר העילות נמצאו ממנה, והוא המציאם, וכל שאר הבחינות שלמטה מעילת כל העילות נקראים עילות סתם, כי הם עלולות ונאצלות מן הא"ס, אמנם דרך פרט נוכל לקרא לכל בחינה מהם עילת העילות, לפי שמן העילה ההיא נאצלו שאר העילות שתחתיה, וכל בחונה נקראת עילה לבחינה שתחתיה אבל עילת כל העילות הוא בא"ס כנז' נמצא כי אימא עלאה נקראת עילת העלות בערך ז"א, כי היא העילה אשר המציאה כל העלות אשר בז"א עכ"ל.

והנני מעתיק לך דברי הרמ"ק ז"ל בספר הפרד"ס שלו שער ה' פ"ד וז"ל קודם אצילות הנאצלים היה הא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות נעלם תכלית ההעלם ולא היתה אלהותו מתגלה אל זולתו, להעדר הוויות אשר על ידם קצת גילוי רוממות אחדותו, והיו הספירות בכוחם נעלמים בו בכוחו במציאות דק ונעלם כאשר ראוי אל אחדותו, ואל יתמה לב

אדם עליו באמרנו שהיו נעלמים בו ואל יתבהל להשיב א"כ נמצא שכבר היו הספירות בו יתחייב מזה הרבוי והשינוי, כי אין זה מכלל שאלת החכמים כי אס מפתוי השכל לכאורה, והטעם כי עם היותנו אומרים שהיו הספירות נעלמות בו, אין כונתנו בענין זה לומר שהיו הספירות ממש כמו שהן עתה, אבל היו מתייחדים באחדות יחוד האמיתי וחזק.

ונמשיל משל נאה אל אבן החלמיש שמוציאין ממנה אש על ידי הכאת הברזל בה ומן האש יוצא ברק, ועתה לפי האמת יצדק שהאש ההוא ממש היה בתוך האבן, והיה האבן נחלק לרבוי החלקים כפי חלקי הניצוצות הניתזים ממנו, זה ודאי לא ישפוט שכל המשכיל, אלא אדרבא האש ההוא נעלם בתוך האבן ומיוחד בו יחוד אמיתי וחזק באופן שאין בין האבן והאש שבתוכה חלוק ופרוד כלל, כן הדבר בעצם האלהות הפשוט קודם התפשטו לנהל התחתונים היו הספירות מתיחדים איש באחיו וכולם מיוחדים בעצמותו וקשורים בו קשר אמיץ וחזק, עד שכמעט לא יצדק בו שם מציאות הספירות כלל אלא יחוד האמיתי והיחוד הזה והדקות הנז' הוא מקור הספירות הנעלמים בתוכו הנקראים צחצחות עליונות אשר מהם נאצלו עוד צחצחות אחרות שלא יצדק בהן עדיין אפילו לשון צחצחות כאשר יתבאר בשער הצחצחות בס"ד עכ"ל זלה"ה.

והנה הרב מהר"י אירגאס ז"ל בספרו שומר אמונים דף י"ט אחר שהביא המשל הנז' של הפרדס ז"ל כתב וז"ל ועתה על ידי המשל המורגש תעלה אל המושכל ותבין כי מה שאנו אומרים שהיו הספירות נעלמות בו, אינו אלא לפי שהוא סיבת כל נמצא, והענין כי צריך אתה לדעת שהא"ס יודע את עצמו בידיעה שאינה חוץ ממנו אלא הוא ידיעתו וידיעתו הוא עצמו, וכיון שהוא יודע ומכיר את עצמו יודע כל הנמצאות שהרי הכל נמצא מאמיתת עצמותו, אבל לא תהיה ידיעתו בנמצאות מצד הנמצאות עצמן כמו שהיא ידיעתנו, שאם כן נמצא ידיעתו מתחלקת לפי חלוק הנמצאות ומצויה בהם, וזה א"א בחק שלימותו, אלא הוא יודע בדברים וישכיל בהם מצד השכלת עצמי, ולא נתחדש לו שום ידיעה בהתחדש הנמצאות, כי הוא יודע אותם קודם היותם, כידיעתו אותם אחר היותם, דחדוש הוייתם הוא בהם בעצמם, אמנם הממציאם לא נתחדש דבר בידיעתו אחר שחדש אותם וכו'.

אך חלילה וחלילה להאמין ולהעלות על לב שהספירות הם חלק מהא"ס שיצא ממנו ונשתלשל מעילה לעלול, כי הוא עון פלילי, דהא מה שהוא א"ס אי אפשר להיות ספירות, והלא אחד מעיקרי האמונה הוא שאחדות הא"ס אינו מתחלק לחלקים ואינו מקבל תוספת ולא מגרעת אלא מציאותו תמיד קיים בלי שונוי כלל וכמ"ש בזוהר בכמה

מקומות, ואם אתה אומר שהספירות או הנאצל הראשון הוא חלק מעצמותו שיצא במציאות ספירה ואצילות, נמצא שהא"ס מתחלק ח"ו לחלקים ומקבל מגרעת חלילה. אבל הענין הוא כמו שאמרתי כי כל הנמצאים הם מושכלים ומציירים בידיעתו בציור אחד פשוט בתכלית הפשיטות אשר איך הציור ההוא דבר אחר זולת עצמותו הפשוט, כי הוא היודע הוא הדעת והוא הידוע, וזה הציור המושכל הוא מה שאומרים המקובלים על הספירות העליונות שהם סבת כל הנמצאים היו מתייחדים איש באחיו כולם בעצמותו בלי שינוי, וכמו שצורת הבית אשר בשכל האומן הוא סבה למציאותם מחוץ לשכל, כמו כן המציאות המושכל אשר לספירות בידיעתו הוא סבת המצאם וקיומם, כי הספירות וכל הנמצאים ממנו נמצאו ונתפשטו, ואין הכוונה לומר שנתפשטה ידיעתו ונפרדה ממנו ח"ו, שהרי אין ידיעתו ענין אחר זולת עצמותו הפשוט, ומה שהוא עצמותו מעולם לא יהיה נפרד להיות אצילות כי אחדותו אינו מתחלק לחלקים ח"ו, אלא הענין הוא שבין ספירות א"ק בין ספירות עולם האצילות כולם הם מחודשות נתחדשות ממנו בחידוש גמור, ולא שיצאו ממנו אלא שנתחדשו מאמתת עצמותי, ופירוש הענין הוא כמו שכתבו הקדמונים וכן איתא בתיקוני זוהר חדש שהוא כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר דבר, ורצו במשל הזה להודיענו שהספירות נמצאו ממנו ומכוחו כמו נר המודלק מנר, שהנר הב' נמצא מכח נר הראשון, וגם הודיעונו בזה שהם מחודשות כמו שהנר הב' מחודשה מציאות מחודש, וגם הודיעוני שאינם חלק מעצמותו שהרי אמרו ואין הראשון חסר דבר, באלו הג' ענינים המשילו המשל הזה והוא אמת קבוע יכזיב, וכאשר האריך בזה הרמ"ק ז"ל בס' אלימה.

מיהו דע אין המשל הנז' דומה לנמשל בכל צדדיו והוא כי אע"פ שבמשל הנה נר הב' הוא ממהות הנר הראשון ודומה אליו, בנמשל אינו כן שכבר הודעתיך כי הנאצל להיות שקדם לו ההעדר א' אפשר לו להשתוות אל המאציל, אבל יתעלה המאציל מהגדול שבנאצלים עלוי רב, ולכן אי אפשר להעריך ולדמות מהות הספירות אל מהות הא"ס, והכי איתא בזוהר פ' בא ווי ליה מאן דישוי ליה בשום מדה ואפילו מאילין מדות דיליה ע"ש, גם עוד לא יעלה בדעתך לומר דהגם דאין שוה לו מ"מ יהיה דומה לו הנאצל הראשון כערך הטיפה אל הים כי גם זה הדבר טעות הוא, יען כי הים אע"פ שהוא גדול מהטיפה עכ"ז מהותם הוא שוה כי שניהם הם מים, והחילוק בין הים לטיפה הוא בגודל ובקוטן, מה שאי אפשר לומר כן באי"ס כי מהותו אינו מקובץ מחלקים לא שוים ולא בלתי שוים, ולכן אם יש ח"ו דומה למהותו כחלק בערך הטפה אל הים יהיה שוה בכל מאחר דאין בו חלקים.

גם עוד יש הפרש בין המשל הנזי להנמשל שאי אפשר לדמות הנמשל למשל ולומר כמו שהנר השני אחר שהודלק מנר הראשון שוב אינו צריך אליו, כך הספירות אחר שנאצלו שוב אינם צריכות אליו, כי חלילה וחס מלחשוב כן כי באמת ובאמונה אין להם לספירות חיות וקיום והעמדה בלתי הא"ס, ואלו יצוייר שיסתלק הא"ס מהם ח"ו ישארו כולם כגופא בלא נשמתא וכמ"ש בתיקונים דף י"ג ובזהר פ' בא דף מ"ב אלא לעולם כח המאציל בנאצל אחוד וקשור עמו כשלהבת קשורה בגחלת להחיותו ולקיימו, וכבר האריך בזה הפרדס בשער וא"יו פ"ח ובספר אלימה וע"ש.

ודע כי אע"פ שאמרנו על הספירות בין ספירות א"ק ובין ספירות האלילות שאין מהותם מעצם מהות הא"ס, עכ"ז אי אפשר לידע ולהשיג מהותם, ולא מבעיא מהות הא"ק אלא אפילו הספירות של עולם האצילות וביי"ע הסכימו המקובלים שאין מהותם מושג לבני אדם כפי מה שהם על אמתותם, ואף אם נאמר זו דין וזו רחמים וכיוצא כל זה מושג אלינו מתוך פעולתם אבל מתוך עצמותם הן בלימה כדשנינו בס' יצירה עשר ספירות בלימה ופירושו הוא בלי מהות מושג, וז"ל הפליאה דף ג' ילוד אשה לא יוכל להשיג במדות האלו כי לא אפשר ואפילו המדות אינם משיגים כל מדה למה שלמעלה ממנה כ"ש לא"ס המחיה את כולם שלא יוכלו להשיגו וכו' הרי שהשגה במהות הנאצלים היא נמנעת, וכל המושג אלינו מעניינם אינו אלא מצד פעולתם כי מצד הספירות עצמן אין אנו משיגין בהם רק שהם כחות אלהיות שהאציל הא"ס כדי להמציא ולהנהיג בהם העולמות התחתונים.

ודע כי מה ששנינו בפרקי היכלות א"ר ישמעאל לפני תלמידיו אני ורבי עקיבא ערבים בדבר הזה שכל מי שיודע שיעור קומה של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן עוה"ב ובלבד שהוא שונה אותו במשנהב כל יום ויום ע"ש, הנה דבר פשוט הוא שלא עלה בדעתם ז"ל לייחס שיעור ומדה לאלוה ח"ו, אבל באמת אמרו רב שרירא גאון ורב האי גאון בנו בתשובה שהשיבו לחכמי פאס שאין הדברים האלו כפשוטם אלא הרי הרים של צפוני חכמות גדולות תלויים בהם, וכמו שהובא לשון זה בספר תורת העולה ח"ב פ"ב כי בודאי ידיעת סוד שיעור קומה בפרטות היא ידיעת כל חכמת הקבלה, אמנם אודיעך דרך כלל עניינו אצל המקובלים שהם פירשו דהוא שיעור קומה רוחנית דהיינו כי הא"ס על ידי ספירות א"ק הוא מקושר בעולם האצילות כנשמה בגוף ועולם האצילות בכללו הוא שיעור קומה דמות אדם אחד, כי כמו שגוף האדם הוא שיעור קומה שנבראו בו אברים כדי צורך פעולתו כגון אבר שבי יראה, ואבר שבו ישמע, וידבר, ויריח, ויקח, ויתן, ויעשה, ויהלך, ויהרהר, ויכעוס, וירחם, וכל שאר הפעולות שבאדם, כמו כן האדם

הנאצל הוא שיעור קומה וכחות רוחניות כדי צורך הפעולות להנהגת הנמצאים כלם, ואין שום ספירה או בחינה שלא יהיה בה צורך פעולה כי יש בזו מה שאין בזו ותפעל ספירה זו מה שלא תפעל זו, וכמו שבאדם עיקר הפעולות תהיינה תלויות בנשמה ולא באיברי הגוף כי לא תהיה פעולת היד תלייה בחומר היד, שהרי כמה וכמה יש להם ידים ואין להם כח פעולתם מפני שאין החיות והנשמה מתפשטת ביד ההוא, א"כ נמצא עיקר הפעולה הלוי בנשמה המאירה ביד ההוא, כמו כן הענין הוא בספירות שהם כדמיון גוף אל הנשמה שהוא הא"ס המאיר בהם ונותן להם כח לפעול דבר ותמורתו וכמו שהאדם שינוי הפעולות תלוי באברים ולא בנשמה, כי נפש היד ונפש העין אחת היא מבלי שינוי, ועכ"ז אין פעולתם שוות אלא הפעולות משתנות כפי מציאות האבר, שהעין פעולתו הראיה, והיד פעולתו המשוש וכיוצא, כמו כן באדם הנאצל השינויים אינם מצד הנשמה כי אם מצד הספירות והכלים ואפילו בהם אין השינוי בעצם אלא בערך התלבשם בעולם הבריאה והבריאה ביצירה והיצירה בעשיה ועל ידיהם יפעל השינוי.

הרי לך ביאור סוד שיעור קומה שהכוונה לומר דכוחות הפעולות והנהגת האלהית המתגלות בעולם האצילות הם כדמות אדם אחד ע"ד משל, ובו מתלבש הבורא על ידי אמצעות א"ק כנשמה המתלבשת בגוף ועי"ז ממציא הנמצאים ומשפיעם ומנהיגם בשיעור ומדה, וגם עולם הבריאה הוא שיעור קומה שניה דהיינו לבוש שני להנהגה, וכן יצירה ועשיה כי כל העולמות הם דמות וחותם זה מזה כדאיתא בזוהר פי יתרו דף פ"ב ב' תאנא כגוונא דלעילא אית לתתא מנייהו וכן בכלהו עלמין כלהו אחידן דא בדא ודא בדא וכו', הרי שכל העולמות הם דפוס וצל זה מזה וכל הנמצאים בעולם התחתון כמו כן ישנו בעולם העליון באופן רוחני ומשובח.

ודע עוד כי אלו הספירות עם היות שהם עשרה במנין הם אחד באחדות שהם מיוחדות במאצילם בלי פירוד כלל, והם נכללות בבחינת הוי"ה א' כי קוץ היוד הוא כתר והיו"ד חכמה וההי בינה והוא"ו ו"ק וה"א אחרונה מלכות, ושנינו בספר יצירה עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת, ופירש הרמב"ן זלה"ה וז"ל פירוש אע"פ שהדברים נחלקים בחכמה ובתבונה ובדעת אין הפרש ביניהם שהסוף קשור בתחילתו וההתחלה בסוף והאמצע כלול מהם וסימן לדבר שלהבת וגחלת וזוק, כד"א רשפיה רשפי אש שלהבת יה כלומר שהכל מתייחד כלהב אש המתייחד בגוונין וכולם שוין בעיקר אחד עכ"ל, וכן אמרו בזוהר אע"ג דאינון חד אתפרשן בגוונין כי כמו שיש בשלהבת שינוי גוונין לבן אוכם אדום ותכלת ועכ"ז הם אחד שהם מיוחדות

וכולן שוין בעיקר אחד כמו כן בספירות כי אע"פ שנאצלו לא נפרדו ח"ו, ומה שנייחס להן מספר ורבוי וחלקים אינו מצד עצמן, כי אם בערך פעולתן בעולמות התחתונים.
וזהו שאמר בזוהר פ' תרומה דף קע"ו מאנא כולי האי לא אתקרי אלא מסטרא דילן, ומסטרא דילן אשתמודע כולא דהא לעילא כולא בחד מתקלא סלקא לא שני ולא משתני כמה דכתיב אני ה' לא שניתי, א"ר יהודה כולהו בוצינין (פי' ספירות עולם האצילות) נהירין מחד (הוא א"ק) ומחד תליין (כתר דא"ק) ובוציני אינהו חד כלא דהא לא בעו לאתפרשא ומאן דפריש לון כאלו אתפרש מן חיי עלמא עכ"ל, הרי מבואר כי הריבוי והשינוי המיוחס אל הספירות הוא מסטרא דילן דהיינו מצד השפעתן שהם כוללים כל דרכי ההנהגה, אבל מצד עצמן הם אחדות מיוחד.
ומכאן אתה דן ק"ו אם ספירות עולם האצילות שהם הענפים ייוחדו כך, קל וחומר השרשים שהם חבת"ם דא"ק, וק"ו בן בנו של ק"ו נשרש השרשים שהוא כתר דא"ק שכולל באחדות גמור ובלי שום שינוי כלל כל ההנהגה, ואצ"ל בא"ם שהוא סתר ההנהגה, דכולל כל הנמצאים בעצמותו הפשוט מבלי שום רבוי ושינוי כלל, ומכוחו משתלשל כל המציאות וכל הפעולות וההנהגות ולא יגיע לו מזה שוס רבוי ושינוי, והוא כמשל הנשמה בגוף כי הנה האדם הוא גוף ויתעלה מן הגוף אל דקות הלחות עד הדס הזך היפה, שעליו רוכב החיות הדק, שעליו רוכב הנפש שעליה רוכבת הנפש המשכלת, שעליה רוכבת הנפש הקדושה, שעליה רוכב הרוח הטהור, שעליו רוכבת הנשמה הרוחנית, שעליה רוכבת נשמה לנשמות כידוע שיש באדם כמה מדרגות.
והנה הגוף לא ימעול שום פעולה שאינה בכח הנפש כי בנפש יש כח כל הפעולות שבגוף כאלו תאמר כח שבו ישמע, וידבר, ויראה, ויקח, ויתן, ויעשה, ויהלך, ויהרהר, ויכעוס, וירחם, וכל שאר הפעולות שבאדם ישנם בנפש באחדות ומתפשטות ויורדות מבחינה לבחינה עד הגוף שמתפרדות בחושים שונים ובאיברים רבים שמוציאים פעולות הנפש מדקותם ואחדותם אל פעולות רבות וגשמיות, כמו כן בכתר א"ק כל הפעולות והנמצאים הם שם בכח ובאחדות גמור ומתפשטות ממנו בהסתעפות והשתלשלות מבחינה לבחינה עד עולם האצילות שהוא המוציא הפעולות מדקות ואחרות כתר א"ק אל פעולות עבות ונבדלות אלו מאלי, והכל חי וטבע מהפועל האמיתי היא האיים נשמה לנשמות, אשר על ידי הכתר דא"ק מהווה כל ההויות ופועל כל הפעולות ומקיים כל הנמצאות, כי בהשפיע הא"ס אל כתר א"ק יורד השפע ממנו אל השרשים שהם שאר הספירות דא"ק ואל הענפים שהם ספירות עולם האצילות, וכמו

השקאת האילן שאין משקין הענפים אלא מכח לחות השרשים אז מתערים כאזרח רענן הענפים, ועי"כ עושה פרי למעלה.

באופן כי ההשגחה העליונה הפשוטה מכל רבוי ושינוי ופירוד ודין תתפשט אל מקום הריבוי והשינוי ופירוד ודין וכיוצא ולא יגיעהו שום ריבוי ושינוי וכיוצא (וכמ"ש בזוהר פנחס דף ר"ל סוף ע"ב איהו (פי' הא"ס העליון) דמייחד לכלא (פי' בכתר דא"ק) ומסדר לכלא (פי' בחבת"ם דא"ק) ונהיר לכלא (בעולם האצילות) נהוריה אעבר בנשמתא (עולם הבריאה) וגופא (עולם היצירה) ולבושא (עולם העשיה) ולית ביה שינוי ושותפו וחושבן ותמונה ורעיון מכל מרכבתא ומראה ודמיון דאתחזיא בעין כל דרגין עלאין ותתאין, אינון רכב ומרכבתא לגביה, ועליה לית מאן דרכיב עכ"ל, הרי במלות קצרות רמזו לנו רז"ל השתלשלות כל הנמצאות מן הא"ם עד עולם העשיה, אמנם פרטיותם בכל עולם ועולם אין כאן מקום באורם כי הכל הוא מפירש כתוב בכתבי האר"י זלה"ה.

ועוד דע לך שאפילו על הכתר דא"ק אי אפשר לחשוב ולומר שהכתר דא"ק לבדו פועל מבלי הצטרפות הא"ס, שזה הדבר ודאי היא ענין שניות ואסור גמור, אבל האמת הוא שהכתר פועל פעולתו בכח שפע הא"ס השופע בו ונותן לו כח לפעול, וכן הוא הענין בכל הפעולות שאנו מייחסים אל הספירות דלעולם הם פועלים הפעולות בכח הא"ס כי בלתי שפעו אינם יכולות לפעול כלל, נמצא שהעיקר בעל הפעולה הוא הא"ס, וזהי עיקר מקובל אצלנו שלא נסלק שום פעולה מהא"ס, אמנם האמצעיים נרבה בהם כפי הצורך, אמנם הנותן פעולה לשום ספירה מבלעדי כח הא"ס הוא שניות ודאי והיא כפירה ח"ו ועיין בסי אלימה עין כל ת"א פ"ז ע"ש.

והשתא בזה תוכל לומר שכל הפעולה היא נפעלת מהא"ם, וכולה מהספירות, הא כיצד, מהא"ס בסיבה עיקרית ומהספירה כמו הכלי, כי הספירות אל הא"ס ככלים ביד האומן, ודרך משל הנה הסופר שכתב הספר, לא נאמר שקצת הכתיבה נמשכת מהיד וקצתה מהקולמוס, כי אם נאמר דכל הכתיבה נעשית על ידי הקולמוס וכולה על ידי היד, אמנם מהקולמוס באופן אחד דהיינו ככלי, ומהיד באופן אחר דהיינו בסיבה עיקרית, וכן נעלה מהיד אל שאר האמצעיים עד אשר נגיע אל הנפש שהיא הסיבה העיקרית באמת אל פעולת הכתיבה, כאלו תאמר הכתיבה נעשית על ידי הקולמוס שהניעה היד, והיד הניעוה המיתרים, והמיתרים הניעום העורקים, והעורקים הניעום העצבים, והעצבים הניעום החום הטבעי, והחום הטבעי הניעתהו הנפש אשר בו והיא באמת המניע הראשון והסיבה העיקרית אשר אליה יאות לייחס פועל הכתיבה יותר מלייחסה אל הקולמוס ולשאר האמצעים, כי אלו אינם אלא כלים ואמצעיים אל הנפש להוציא

פעולותיה מהכח אל הפועל, וכל כוחם ותנועתם אינו אלא ממנה, וכמו כן הענין הוא בפעולות הספירות שלא יצדק באמיתות לייחס הפעולה אל הספירות, כי אם אל הא"ס, שהרי הם אין כח בידם לעשות פעולה קטנה או גדולה בלי הצטרפות ועזר הא"ס שהוא נשמתם כי כמו שהספירות נאצלו ומתקיימות ממנו ומכוחו, ואם יסתלק מהם ישארו כגופא בלא נשמתא כמ"ש בתיקונים דף י"ג ובזהר פ' בא דף מ"ב כך פעולותיהם הם נפעלות מכוחו, ומאחר שהם צריכות לא"ס לקיום עצמם מכ"ש שצריכות אליו לפעול פעולותיהם, באופן שהא"ס הוא סיבה אל פעולות הספירות יותר ממה שהם הספירות עצמן, והוא הפועל האמיתי שעיקר הפעולה תלוי בו, והספירות הם במדרגת כלים ואמצעיים אל הפעולות, וכבר האריך במשלים נכונים על ענין זה הרמ"ק זלה"ה בפרדס שער עצמות וכלים פ"ד ע"ש, והוא אמת ואמונה מתוקן ומקובל בפי כל המקובלים הקדמונים זלה"ה עכ"ל ז"ל.

ובזוהר בהקדמת בראשית דף י"ב ע"א איתא וז"ל פקודא תליתאה למנדע דאית אלהא רברבא ושליטא בעלמא ולייחדא ליה בכל יומא יחודא כדקא יאות באינון שית סטרין עלאין ולמעבד לון יחודא בשית תיבין דשמע ישראל ולכוונא רעותא לעילא בהדייהו וכו', וכתב הלב בעל מקדש מלך ז"ל שם וז"ל אלהא רברבא וכו' הוא א"ס ב"ה המתלבש בו"ק דז"א, ובהיותו שם נקרא רברבא ושליתא כי כח א"ס ב"ה מתגלה בז"א וכמ"ש וידבר ה' אל משה הוא א"ס הנקרא הוי"ה בהתלבשותו בז"א כי קודם התלבשותו אין לו שם ולא נקודה, אמנם בהתלבשותו בז"א שהוא אוחז בשיעור קומתו את כל האצילות עילא ותתא אז נקרא אלהא רברבא ושליטא בעלמא וכמ"ש בתיקונים בגדולה אתקרי א"ס גדול ובגבורה גבור, ובנצח מארי נצחן וכו', הרי כי בהתלבשותו בגדולה אתקרי גדול ובהתלבשותו בגבורה אתקרי גבור, וכן בהתלבשותו בת"ת איקרי הוי"ה, ולא נקרא ת"ת הוי"ה אלא שם הא"ס המתלבש בו שהוא היה הוה ויהיה ונמצא כי הכונה לו ולא למדותיו, כי אין אנחנו מכוונים לגדולה מצד עצמה אלא להא"ס הנקרא גדול בהיותו מלובש בגדולה או להא"ס הנקרא גבור בהיותו מלובש בגבורה, אבל ג"כ לכוין אל הא"ס בעצמו זה א"א בשום ענין, כי הא"ס ב"ה אין בו לא שם ולא נקודה רק בהיותו מלובש במדותיו הוא נקרא גדול גבור ונורא בשם הבחינה שהוא מלובש בה, וכשאנחנו אומרים הגדול הגבור והנורא, הכונה הוא על אור הא"ס המתלבש בגדולה או בגבורה, ולפ"ז כשאנו אומרים האל הגדול וכו' רחום וחנון הכל הוא על הא"ס המתלבש במדה ההיא עכ"ל.

ולבאר הענין נאמר נודע שבכל ספירה יש הוי"ה אחת כמ"ש בתקונים כתר הוייה בקמץ חכמה הוי"ה כפתח וכו' ונבאר בחי' הכתר וממנה יובנו האחרים כי כל ספירה יש בה ו' כלים חיצון אמצעי ופנימי, החיצון בו מתלבשת ה' אחרונה בנקוד קמץ והוא בחי' נפש של הכתר, האמצעי בו מתלבשת ו' בקמץ והוא בחי' רוח של הכתר, הפנימי בו מתלבשת ה' בקמץ ונק' נשמת הכתר, אך יו"ד בקמץ אין לה כלי רק מתלבשת בתוך כולם, וכן הענין בחכמה שהיא הוי"ה בפתח וכן בבינה שהיא בצירי וכו' ואלו האורות הנקראים נרנח"י שבתוך הספירה אינם עצמות הא"ס ב"ה רק מדות ועל אלו נאמר לו ולא למדותיו.

וזה הענין נרמז בתיקונים באומרו לגו יו"ד ה"א וא"ו ה"א שקיו דאילנא ונודע כי עשרה אותיות שם מ"ה הם כנגד עשרה הויו"ת המנוקדות שאמרנו שהם שקיו דאילנא כמ"ש בס' קהלת יעקב, ובתיקון ההוא אמר קודם חסד דרועא ימינא גבורא דרועא שמאלא ת"ת גופא באמצעיתא לגו מכולא יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכו' אבל בך לית דמיון מכל מה דלגו ולבר, הרי כי כל אלו השמות והויו"ת אינם עצמות הא"ס רק נשמת הספירות וא"כ כל אלו בכלל לו ולא למדותיו, רק הכונה היא שיכוין אל אור של א"ס ב"ת השוכן בקרבם ומחיה את כולם כי גם אלו השמות הנקראים נשמות צריכות חיות מן הא"ס אלא שהא"ס באמצעות אלו הנשמות שוכן בתוך מדותיו ומאיר בהם, כי אין הא"ס שוכן בתוך שום כלי ואפילו בפנימי, רק הא"ס שוכן בתוך הנשמות ובאמצעותם מאיר אל הכלי, וז"ש בתיקונים יו"ד ה"א וא"ו ה"א שקיו דאילנא לסלקא כולא עד א"ס כי באמצעות שם מ"ה שהוא שקיו דאילנא מעלה גם את הכלים לקבל החיות מן אור א"ס כי הא"ס שוכן בתוך יחידה דא"ק ובה מתפשט אור א"ס ובאמצעות חיה דאד"ק מאיר אל נר"ן דאד"ק, ואד"ק מתלבש אורו בעתיק ועתיק באריך ואריך באו"א וזו"ן ועד"ז עד סוף כל העולמות.

וזה לשון הרב בס' קהלת יעקב שער ג"ע וציור העולמות ונמצא הכלל העולה בקצרה כי א"ס ב"ה מקיף כל העולמות בהשוואה גמורה, ומצד האחד שהוא הנקרא עתה ראש א"ק נפתח צינור אחד ונמשך אור הא"ס ביושר מעילא לתתא תוך האד"ק כולו ושם נפסק בסיום האד"ק הנז', ונמצא כי הא"ס מאיר לכל העולמות בשני אופנים מבית ומחוץ כי הוא סביב כל העולמות ובפנים הוא תוך האד"ק הנז' אשר האד"ק הוא פנימי ומתלבש תוך כל העולמות כולם ונמצא כי אור היושר הפנימי של העשיה הוא היותר רחוק מן אור הא"ס הפנימי המתלבש תוך א"ק ואור העגולים של העשיה הם היותר רחוקים מאור א"ס המקיף לכל העולמות, ובזה תבין גדרי מעלות כל העולמות כסדרן כי האד"ק בין בחי' הפנימיות והיושר שלו בין בבחי' העיגולים שלו הוא דבוק בא"ס תכלית הדבקות

ואחריו הוא האצילות המתרחק מן הא"ס בין בבחיי היושר בין בבחיי העיגולים ואינו יונק ממנו אלא ע"י האד"ק עכ"ל.

הרי מבואר שאין כל האצילות וכ"ש מה שלמטה ממנו יונק מן הא"ס עצמו כי אם באמצעות האד"ק שבו לבד מתלבש אור הא"ס תכלית הדבקות ובאמצעותו יונקים כל העולמות, נמצא כי באומרנו יוצא אור מאד"ק ומתלבש בעתיק הוא אור א"ס בהתלבשותו תוך אד"ק ויוצא האור מלובש בלבוש האד"ק ונכנס בעתיק, וכן יוצא אור א"ס מלובש בלבוש האד"ק ועליו מלובש מלבוש אחר של עתיק אל אריך וכשיוצא אור א"ס אל או"א נוסף עוד עליו מלבוש אחר מאריך, וכשיצא אל זו"ן נוסף עוד מלבוש מן או"א ואחר שנתלבש בכל אלו הלבושים יוצא אל זו"ן ואח"ך נעשית פרסא עבה בין האצילות לבריאה, ואז יוצא אור האצילות מלובש בתוכו אור א"ס בכל אותם הלבושים הנז"ל ויורד דרך הפרסא.

וא"כ מה שתמצא בדברי האר"י ז"ל שאור א"ס לא הגיע אלא עד החכמה שהוא אבא ומשם ואילך אבא מאיר דרך לבושו אל העולמות, אינו ר"ל שאור א"ס ממש מגיע אל אבא רק אור אריך קראו א"ס בערך אבא שעם היות שנתלבש בכמה לבושים קודם הגיעו אל אריך עדיין יקרא אור א"ס בהיותו באריך, כי כל אלו הלבושים הם דקים וכמעט שאינם נגלים מחמת רבוי אור א"ס המאיר בהם, ומזדככים עד שכמעט אין ראוי שיקראו כלים ולבושים, שהרי אריך עצמו נקרא אין להיות שאין המחשבה תופסת בו, ולכן בהיות אור א"ס בתוך כל אלו הלבושים שמאד"ק עד אריך שהם זכים הרבה אינו נראה כי אם אור א"ס, ובהיות אור אריך בתוך אבא נקרא האור ההוא אור א"ס, אמנם מאבא ואילך נתעבה האור קצת מחמת לבוש אבא הנקרא יש מאין לפיכך אמר הרב ז"ל שעד אבא הוא אור א"ס ולא יותר, אבל ודאי שבהיותו מלובש במלבוש אבא עוד נכנס ומתלבש תוך אימא ועוד מתלבש תוך זו"ן, אמנם קודם התלבשותו באבא נקרא אור א"ס כאלו אין עליו שום לבוש יען שאינם נכרים לרוב דקותם וזכותם:

ובכל מקום שאנו מכוונים בשום שם משמות הקודש צריך לכוין אל הא"ס המתלבש תוך אותו השם שהוא המחיה אותו ולא נקרא שם הוי"ה או אדנ"י וכיוצא אלא מחמת אור א"ס שבתוכו שהוא האדון והאלוה האמיתי, ואם יצויר ח"ו שיסתלק הארת א"ס מאותו השם יתפרדו האותיות ולא ישאר אותו השם כלל, וא"כ כשאנו מכוונים בשם מהשמות אנו מכוונים אל הא"ס שבתוכם כי לא נצטרף ונקרא השם אם לא בכח הא"ס שבתוכו כמ"ש בתיקון נ"ז לית מלאכה דלא אשתכח ביה שם הוי"ה דאשתכח בכל אתר כגוונא דנשמתא דאשתכחת בכל אבר ואבר ובגין דא אית לבר נש לאמלכא הוי"ה בכל ספירן

(פי' דאצילות) ובכל כורסיין (פי' דבריאה) ובכל מלאכין (פי' דיצירה) ובכל אבר ואבר דבר נש דלית אבר פנוי מניה לא בעלאין ולא בתתאין, הוי"ה לא אתקרי ביחודא דארבע אתוון אלא בעלת העלות דמייחד לון ובגין דאיהו מייחד ארבע אתוון ביה אתקריאו הוי"ה ביחודא חדא ה' אחד ושמו אחד, ובג"ד שוי אמונה דישראל בד' אתוון אלין וכל שמהן שוי כנוין לשמא דא וכו' עכ"ל, הרי מבואר דשם הוי"ה לא אתקרי ביחודא דארבע אתוון אלא בעילת העלות דמייחד לון ובגין דאיהו מייחד לון ביה אתקריאו הוי"ה דלא אתקרי שם הוי"ה, כי אם ע"י אור א"ס המחברן ומייחדן וכן אמרו בר"מ פ' בהר דף ק"ט וז"ל הכי יחוד קבה"ו (פי' זו"ן) אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין (פירוש לבריאה ויצירה) הכי אינון לגבך עילת העילות כגופא לגבך ואנת הוא דמייחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון ואנת לית ענך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות וכו' הרי שהא"ס הוא המייחד לקבה"ו וכן לכל השמות, וכן לכל העולמות הכל הוא בכח אור א"ס המאיר בתוכם והוא נשמתם עכ"ל מורינו ז"ל, כ"כ בס' מקדש מלך הנז' ואתה הקורא שים עיניך ולבך אל הדברים היקרים האלה ויאירו עיניך ישמע חכם ויוסף לקח.